

Република Северна Македонија
Министерство за одбрана

**ДОЛГОРОЧЕН ПЛАН
ЗА РАЗВОЈ НА ОДБРАНБЕНИТЕ СПОСОБНОСТИ
2019 –2028**

Скопје, мај 2019

СОДРЖИНА

I. ВОВЕД.....	4
II. СТРАТЕГИСКО БЕЗБЕДНОСНО ОПКРУЖУВАЊЕ.....	7
III. ОДБРАНБЕНА ПОЛИТИКА И ДОЛГОРОЧНИ РАЗВОЈНИ ЦЕЛИ	9
1. Основи на одбранбената политика.....	9
2. Долгорочни цели за развој на одбранбени способности за период 2019–2028 година.....	10
3. Визија за развој на вооружените сили.....	11
IV. РЕОРГАНИЗАЦИЈА НА МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ОДБРАНА.....	12
V. ТРАНСФОРМАЦИЈА И РЕОРГАНИЗАЦИЈА НА ВООРУЖЕНИТЕ СИЛИ.....	18
1. Идната структура и воени способности на вооружените сили.....	18
2. Организација и идна структура на вооружените сили.....	19
3. Воени способности на вооружените сили	22
VI. КОМУНИКАЦИСКИ И ИНФОРМАЦИСКИ СИСТЕМИ И САЈБЕР-ОДБРАНА....	32
A. Развој, надградба и модернизација на стационарни КИС-комуникациски мрежи и сервиси	33
B. Развој, надградба и модернизација на тактички КИС.....	34
VII. ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ.....	37
1. Уравување со човечки ресурси	37
2. Рационализација на несоодветно распореден персонал и правична етничка и родова застапеност	41
VIII. ОБРАЗОВАНИЕ, ОБУКА И ВЕЖБИ	43
IX. ЛОГИСТИЧКА ПОДДРШКА.....	48
X. ОДБРАНБЕНИ КОМПЛЕКСИ, ОБЈЕКТИ, ИНСТАЛАЦИИ И ИНФРАСТРУКТУРА (ИНФРАСТРУКТУРА)	52
XI. ПЛАН ЗА МОДЕРНИЗАЦИЈА И ОПРЕМУВАЊЕ НА ВООРУЖЕНИТЕ СИЛИ....	54
XII. БУЏЕТ НА ОДБРАНАТА.....	57

XIII.ЗАКЛУЧОЦИ 59

I. ВОВЕД

Долгорочниот план за развој на одбранбените способности 2019–2028¹, (ДПРОС 2019–2028) е основен документ кој го проектира развојот на одбранбените и воени способности на Вооружените сили (ВС) и на Министерството за одбрана (МО) за период од 10 години. Со ДПРОС се консолидираат долгорочните развојни цели во насока на развој на способностите како идна членка на НАТО со цел да се развијат, да се набават, да се оперираат и да се одржуваат адекватни способности за поддршка на клучните задачи на Алијансата во согласност со НАТО-стратешкиот концепт.

Со ДПРОС се постигнува обединување на напорите на сите субјекти за планско, системско и избалансирано инвестирање во развојот на способностите во согласност со клучните приоритети.

Министерските насоки за изработка на ДПРОС 2018, насоките за идниот развој и континуирана трансформација на одбраната содржани во Стратегискиот одбранбен преглед 2018 (СОП), Планот за имплементација на СОП, Програмата за продолжување на реформите на Република Северна Македонија и севкупните напори за полноправно НАТО-членство претставуваат основа за изработката на Планот.

Истиот ќе овозможи остварување на стратегиските цели, одбранбените мисии и долгорочен развој на цели на способности преку хармонизација на националното со НАТО-одбранбено планирање, вклучувајќи ги потребите за стандардизација, интероперабилност и интеграција.

Во согласност со заклучоците од СОП, ДПРОС 2019–2028 ќе обезбеди трансформација и реорганизација на Министерството за одбрана, со што ќе се овозможи исполнување на уставните надлежности во областа на одбраната преку поефикасни и поефективни работни процеси.

Во сегментот на вооружените сили, ДПРОС 2019–2028 дава насоки за развој на концептот на „Идни вооружени сили 2028“ и негова операционализација која ќе вклучи трансформација и модернизација на ВС, подобрување на оперативните способности и преземање на одговорностите на идна НАТО-членка.

Долгорочниот план, во координација со 14-те домени (области) на НАТО-одбранбено планирање, го проектира развојот и унапредувањето на способностите кои досега биле малку развиени, а особено унапредување на комуникациските системи и на капацитетите за хибридни закани, сајбер-одбрана и развојот на способности за извидување, разузнавање, набљудување и определување на цели (ИРНОЦ).

Идниот успех во постигнувањето на националните амбиции, пред сè, зависи од пополнувањето со квалитетен воен и цивилен персонал во одбраната, за што ДПРОС 2019–2028 преку развојни цели ќе обезбеди имплементација на стратегијата за човечки ресурси и операционализација на системот за персонален менаџмент. Тоа опфаќа привлекување, задржување, соодветно водење во служба до згрижување и ослободување од должност. Операционализацијата на персоналниот

---

¹ Во Правилникот за ППБИ е предвидено да се изработува Долгорочен план на МО. Претходната практика потврдува носење на ДПРО кој, иако се однесува на МО и ВС, во согласност со терминот „одбрана“ има поширок контекст и може да се разбере како развој на сите субјекти во одбраната. Правилникот за ППБИ е во постапка на ажурирање и претставува можност за термилошко усогласување. Нацртот на овој документ – ДПРОС е предложен во согласност со првичните препораки од НАТО, со што се постигнува поконкретен термин и се однесува на одбранбените способности на МО и ВС. Овој Долгорочен план за развој треба да биде разбран како ДПРОС на МО и ВС.

менаџмент е единствено возможна доколку е поддржана со консолидиран систем за образование и обука кој е во поддршка на остварување на долгорочните цели, што е исто така предмет на разработка во период од наредните 10 години.

Новата структура на ВС побарува нова логистичка организација за поддршка на единиците и командите на ВС дома и во операции надвор од државата и логистичка поддршка за силите на НАТО како земја-домаќин, утврдени рамковни договори за одржување, транспорт и снабдување.

Во однос на одбранбените комплекси, објекти, инсталации и инфраструктура, 10-годишниот период ќе биде одбележан со рационализација на вишокот инфраструктура со која располага МО и ВС и организациска поставеност во согласност со соодветните планови за трансформација и рационализација.

Врз основа на овој долгорочен план во претстојната декада ВС ќе развијат и ќе одржуваат поширок спектар на воени капацитети и способности за исполнување на стратегиските одбранбени мисии, а МО ќе ги зајакне своите институционални капацитети за извршување на законските надлежности. И двата субјекти ќе го унапредат интегритетот на одбраната, ќе обезбедат систематичност во менаџирањето на програмите и проектите и аквизициските процеси, имајќи го предвид целиот животен циклус.

Во тој контекст ќе се консолидира и нормативната регулатива за реуредување на належностите на субјектите и учесниците во одбраната, а преку нов концепт за резерва ќе се уреди службата во резервниот состав на ВС.

Воената опрема постепено ќе се модернизира. Притоа, ќе се користат разни програми развиени со стратегиските партнери, разни принципи, меѓу кои и принципот на билатерални договори помеѓу две влади, регионални и мултинационални иницијативи за развој на заеднички распоредливи способности, применувајќи го пристапот на НАТО за „паметна одбрана“. Исто така, ќе се користат и други мултинационални иницијативи кои ќе вклучуваат не само модернизација и опремување, туку и градење на мултинационални способности, вклучително и други облици за поефикасно и порационално искористување на средствата наменети за опремување и модернизација.

Во таа насока ДПРОС 2019 – 2028 предвидува динамична набавка на современа техничко-технолошка опрема во согласност со цврсто определени приоритети, приоритети за остварување на соодветни НАТО-цели на способности во согласност со НАТО-утврдената методологија за доктринарност, организираност, обука и образование, материјална поддршка, лидерство, персонал, инфраструктура и интероперабилност (DOTMLPFI). Со тоа ќе ја унапредиме не само интероперабилноста со НАТО, туку и интероперабилноста на национално ниво.

Главна цел на ДПРОС 2019–2028 е воспоставување на финансиски прифатлив и одржлив одбранбен сектор и модерна и флексибилна армија со нова структура и со намалена бројна состојба која ќе биде способна за извршување на одбранбените мисии од Уставот на Република Северна Македонија, националните стратешки документи и задачи произлезени од НАТО-стратегискиот концепт.

За таа цел ДПРОС 2019–2028 се базира на проектирано стабилно буџетирање на одбраната на подолг период, при што со утврден постепен раст од 0,2% на годишно ниво до постигнување на 2% од бруто-домашниот производ (БДП) за одбрана и примената на принципите од самитот на НАТО во Велс за издвојување на најмалку 20% за опремување ќе обезбедат успешно реструктурирање и модернизација на ВС.

Преку ДПРОС 2019–2028 ќе се овозможи и поголема транспарентност и отчетност и поголема вклученост на граѓанинот во одбраната. Со Планот се овозможува и транспарентно водење на процесите за рационализација и реорганизација на МО, со цел зајакнување на институционалните капацитети за извршување на законските надлежности.

***

Затоа, Министерството за одбрана го предложи, а Владата, во согласност со мислењето на Министерството за финансии го утврди текстот на ДПРОС 2019–2028 кој ќе му се достави на Собранието на Република Северна Македонија да го верификува со резолуција, секој во согласност со принципот на инклузивност и институционалните надлежности.

Долгорочниот план, во согласност со утврдената процедура ќе се ажурира најмалку еднаш на четири години², во согласност со утврдената национална процедура, како и политичките насоки кои произлегуваат од процесот на одбранбено планирање на НАТО.

За спроведување на ДПРОС 2019–2028, МО ќе изработи Среднорочен план за развој на одбраната, кој ќе се ажурира во согласност со системот за планирање, програмирање, буџетирање и буџетско извршување (ППБИ).

Успехот на трансформацијата на МО и ВС, помеѓу другото, зависи и од поврзувањето на ДПРОС со клучните одбранбени приоритети и од нивната синхронизација со програмите на системот за ППБИ. Владата ќе обезбеди соодветни услови за поддршка на спроведување на ДПРОС и за модернизација и опремување на ВС и со внимателно менаџирање со човечките, материјалните и финансиските ресурси ќе се овозможи постигнување најдобри резултати во натамошниот развој на одбраната.

---

² Прегледот на одбранбени способности ќе се изготвува секоја втора година и во согласност со забелешките ќе се ажурираат среднорочните планови.

II. СТРАТЕГИСКО БЕЗБЕДНОСНО ОКРУЖУВАЊЕ³

Безбедносната состојба во глобални рамки е динамична, комплексна и тешко предвидлива. Современите закани се главно од хибридна природа и се под големо влијание на процесот на глобализација. За разлика од традиционалните ризици и закани, хибридните закани, освен конвенционалните, вклучуваат и криминални и асиметрични закани. Дополнително, сè поголема закана претставува злоупотребата на информатичката технологија и закани и ризиците во сајбер-просторот, како и организираниот криминал.

Непосредното безбедносно опкружување на Република Северна Македонија, со оглед на нејзината геостратегијска и геополитичка положба, е под силно влијание како на наведените глобални процеси, така и од специфичноста на Балканскиот Полуостров, поради комплексните историски наследства. Настанатите состојби и појави во меѓународната средина каде денес опстојува го креираат вкупниот безбедносен амбиент.

Безбедносното опкружување (во потесна и поширока смисла), може да резултира со закани и ризици и од економски карактер, ескалација на социјални, етнички или верски судири, енергетски кризи, масовна миграција, пандемии, природни или вештачки катастрофи. Регионот останува обременет со својата историја и продолжува да се соочува со прашања кои може да доведат до нестабилност. Природните непогоди, техничко-технолошките катастрофи, епидемиите и климатските промени претставуваат дополнителни ризици. Приливот на мигранти и бегалци, исто така, има потенцијал за дестабилизација на земјите во регионот, дополнително обременет со користење на мигрантските рути од странските терористички борци-повратници за нивен трансфер преку Регионот кон Западна Европа.

Веројатноста од конвенционални вооружени конфликти помеѓу државите е значително намалена, но во никој случај не може да се исклучи. Актуелната трка во вооружување, дополнително придонесува за зголемување на поларизацијата на односите во регионот.

Недржавните актери се закана од различни групи на интереси и мотивации кои делуваат врз внатрешната состојба и стратегиските определби на државата. Дел од недржавните актери (криминални групи, странски финансирани екстремисти, странски борци, повратници, терористи и поединци или групи поттикнати од национален, политички и верски екстремизам и радикализам), кои дејствуваат во регионот, претставуваат сериозна закана и веројатен дестабилизирачки фактор.

Глобалното безбедносно опкружување во иднина ќе биде во голема мера не само под влијание на климатските промени, туку и од демографската промена во државите. Дополнително влијание имаат и финансиските, економските и социјалните трендови. Ограничените природни и други ресурси, отежнатата контрола на трговијата или пролиферацијата на материјали за двојна употреба, зголемувањето на јазот помеѓу сиромашните и богатите региони на светот, постоењето на кризни региони и жаришта ќе продолжат да го обликуваат безбедносното опкружување.

Свесни за наведеното, државите во регионот се фокусираат кон интеграцијата во европските и евроатлантските структури, подобрувањето на регионалната безбедност, стабилност и економски раст. Во тој контекст, зајакнатата соработка во сферата на одбраната меѓу земјите во регионот ќе

---

³ Постоечките и идни НАТО-документи за безбедносното опкружување и импликациите за градење на способности (SFA, FFAO, MC 161,...), кои редовно се обновуваат, ќе служат како основа за деталзирање на безбедносното опкружување.

придонесе кон подобрување и зацврстување на меѓусебните односи и градењето мерки на доверба.

Република Северна Македонија останува на својата стратешка определба за пристапување кон евроатлантската заедница. Во таа насока, воспоставувањето на добрососедски односи е наш прв приоритет. Градењето заемна доверба со соседите и отворената соработка на полето на безбедноста ќе создаде поволна безбедносна клима на подолг рок. Загрозувањето од директна воена агресија од друга држава на краток, среден и долг рок е малку веројатно. Најзначаните ризици со кои се соочуваме доаѓаат од странското разузнавачко дејство, асиметричните, хибридни и сајбер-ризиците, но и од приливот и транзитот на мигранти и радикални екстремисти и повратници од боиштата на Блискиот Исток.

III. ОДБРАНБЕНА ПОЛИТИКА И ДОЛГОРОЧНИ РАЗВОЈНИ ЦЕЛИ

1. Основи на одбранбената политика

Националните одбранбени интереси на Република Северна Македонија произлегуваат од Уставот, концепциските и стратегиските документи за безбедност и одбрана и ги споделуваат заедничките вредности на Алијансата за колективна одбрана, кризен менаџмент и кооперативна безбедност.

Стратегиска цел на одбранбената политика е остварување и заштита на нашите национални интереси и градење, одржување и користење на соодветни безбедносни и одбранбени способности и капацитети во рамки на единствен сет на сили како дел од НАТО и Заедничката безбедносна и одбранбена политика на ЕУ (ЗБОП).

Заклучоците од Стратегскиот одбранбен преглед 2018 (СОП 2018) и претпоставките за одбранбено планирање ги утврдија мисиите и целите на одбраната кои се нераскинливо поврзани со националните трајни вредности.

Одбраната на независноста и територијалниот интегритет на државата и постигнување и одржување на високо ниво на подготвеност на одбранбени способности и капацитети, се основа на одбранбеното планирање. Комплементарно зајакнување на регионалната безбедност и стабилност и членството во евроатлантската колективна безбедност, односно членството во НАТО и во ЕУ, остануваат трајна цел на надворешната и одбранбената политика на Република Северна Македонија. Определени сме да продолжиме да го развиваме, да го трансформираме и да го унапредуваме системот на одбрана и да го прифатиме широкиот пристап кон безбедноста изразен во НАТО-стратегскиот концепт⁴. Очекуваме дека стратегиското опкружување на државата нема да претрпи значителни промени во следните 5 – 10 години и дека БДП ќе расте за приближно 3% годишно. Владата на Република Северна Македонија ја потврди заложбата, буџетот на одбраната да продолжи да расте со 0,2% од БДП на годишно ниво, со цел до 2024 година да се обезбедат одбранбени трошоци од 2% од БДП, од кои минимум 20% ќе бидат наменети за опремување и модернизација. Стабилно буџетирање и одржување на трошоците за одбрана на потребно ниво од 2% од БДП, ќе овозможи планирање и развој на одбранбените способности и трансформација и модернизација на вооружените сили на долг рок во согласност со СОП 2018.

Наша врвна цел е ВС да бидат флексибилни, соодветно структурирани, способни за реализирање на доделените одбранбени мисии во согласност со расположливите и доделени ресурси.

Приоритет во остварување на одбранбената политика, покрај одбраната на независноста и територијалниот интегритет, се и заштита на населението и на критичната инфраструктура, во кризи, катастрофи, вонредни состојби и други ризици и закани. За таа цел ќе ја унапредуваме отпорноста и системот за одговор, применувајќи ги принципите на стандардизација, меѓуинституционална интероперабилност и интеграција со НАТО и ЕУ. Унапредување и одржување на добрососедските односи, зајакнување на регионалната соработка и гарантирање

---

⁴ Ова, исто така, вклучува и согласување да се спроведе заложбата за инвестирање во одбраната, да се обезбедат сили за колективна одбрана и други мисии на Алијансата, соодветно да се учествува во воената структура на Алијансата и заедничко планирање, да се учествува во процесот на НАТО одбранбено планирање, работата на агенциите на НАТО, како и постигнување на стандардизација и интероперабилност.

на регионалната безбедност и стабилност и превенирање на сајбер-заканите, остануваат исто така врвен приоритет на одбраната.

2. Долгорочни цели за развој на одбранбени способности за период 2019–2028 година

За остварување на приоритетите од стратегиските документи, МО разработи долгорочни цели за развој на одбранбените способности за претстојниот 10-годишен период, првенствено насочени кон:

- реструктурирање на МО во ефективна и ефикасна структура со поефикасно ниво на управување и координација;
- хармонизирање на националниот систем за одбранбено планирање со системот за одбранбено планирање на НАТО, со цел да се обезбедат бараните/договорените способности;
- изградба на флексибилна, финансиски прифатлива и одржлива нова структура на ВС - „Идни вооружени сили 2028“, со потребните способности за остварување на уставните надлежности и политичкото ниво на амбиции;
- постигнување на интероперабилност во согласност со стандардите на НАТО и побарувањата кои произлегуваат од нашето учество во колективната одбрана, кризниот менаџмент и кооперативната безбедност;
- придонес во ЗБОП на ЕУ;
- воспоставување на систем за персонален менаџмент и менаџмент на талентот кој ќе овозможи привлекување, селекција, регрутирање, задржување и ангажирање на високо квалитетен, квалификуван и мотивиран персонал со соодветни стручни и работни квалитети и развивање на персонални политики и концепти за развој на воениот персонал за создавање на балансирана персоналната структура;
- зајакнување на одбранбената дипломатија и соодветно учество со персонал во командната и воената структура на НАТО, како и останатите организации и структури на Алијансата, по приемот;
- изградба на современ систем за обука и образование на персоналот од одбраната, темелен на компетенции, интегритет и потреби;
- модернизација и опремување на ВС и МО во согласност со утврдените приоритети и расположливите ресурси (персонал, опрема, финансии);
- ревитализација и функционално консолидирање на оптимални локации на одбранбени комплекси, објекти, инсталации и инфраструктура;
- реформирана логистика на сите нивоа, со воведување на органска логистичка поддршка во согласност со новата структура на силите;
- обезбедување на национален елемент за поддршка на ВС во операции надвор од земјата и надградба на аранжманите за земја-домаќин, со цел да се овозможи прием, поддршка и натамошно движење на НАТО-сили низ територијата на Република Северна Македонија;

- развој на комуникациско-информациски систем (КИС) за поддршка на командувањето и контролата во одбраната и развој на способности за сајбер-одбрана;
- достигнување на балансирана распределба на буџетот во согласност со заложбите за инвестирање во одбраната, договорени за време на Самитот на НАТО во Велс 2014 година.

3. Визија за развој на вооружените сили

Вооружените сили на Република Северна Македонија ја изразуваат способноста на државата за планирање, обучување, организирање и водење на вооружена борба како основен облик на спротивставување на закните во рамките на одбрана на државата и сојузниците, како што налага стратескиот концепт на НАТО. Визијата за развојот на ВС ја искажуваме низ димензионирање на вооружена сила која ќе има економски одржлива структура, приспособена на потребите, распоредлива, интероперативна со НАТО и со останатите субјекти на национално ниво.

Во таа насока, во поддршка на визијата за развој на идните ВС 2028, ќе развиеме и ќе одржуваме воени способности за водење на широк спектар на облици на вооружена борба за одбрана на државата, на Алијансата и на членките на Алијансата. Во рамките на структурата на вооружените сили ќе градиме и ќе одржуваме капацитети за учество во меѓународните операции предводени од НАТО, во контекст на колективната одбрана, кризен менаџмент и кооперативна безбедност на НАТО, со цел поддршка на нашите сојузници и заштитата на нашите национални интереси и заедничките вредности. Во рамки на процесот на интеграција на Република Северна Македонија во НАТО, ќе формираме базен на способности и капацитети за учество во НАТО-командната и воената структура, НАТО-водените операции и мисии, силите за брзи реакции (NRF), силите за зајакната предна одбрана (Enhance Forward Presence) и НАТО-вежби и обука. Во таа насока ќе развиваме распоредливи способности до ниво од 50% од севкупната структура на копнената компонента, од кои 10% ќе бидат одржливи во мисии и операции.

Идните вооружени сили 2028 ќе се обучуваат, ќе се опремуваат, ќе се развиваат и ќе одржуваат способности и капацитети и за асистенција на другите владини институции и организации во услови на природни и технички катастрофи, и асистенција при справување со закани и ризици по безбедноста на државата предизвикани од недржавни актери.

IV. РЕОРГАНИЗАЦИЈА НА МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ОДБРАНА

Со цел реорганизација на МО и зајакнување на институционалните капацитети, во 2018 година МО изработи Функционална анализа, чија цел беше да се истражат можностите за консолидирана организациска структура на МО, водејќи се од принципот на економичност на ресурсите. Функционалната анализа утврди несоодветно распореден персонал, превработеност, функционална неповрзаност, преклопување на функции, структурна дискоординација и недоволна примена на принципот на цивилна демократска контрола.

Од тие причини МО како најодговорна институција за развојот, одржувањето и интегрирањето на националниот систем за одбрана пристапи кон сопствена реорганизација. Реорганизацијата има за цел да ја оптимизира и рационализира структурата на МО, да овозможи правилна распределба и групирање на функциите, да ги зајакне институционалните капацитети за исполнување на надлежностите во согласност со Законот, како и обврските кои ќе произлезат од членството во НАТО.

Во правец на (повторно) воспоставување на организациската култура и интегритет во периодот 2019 – 2028 планираме:

- структурна реорганизација;
- организациско – управна трансформација;
- унапредување на работните (бизнис) процеси;
- градење на капацитети во области во кои отсутствувале соодветни способности.

Цел 1. Реорганизација на структурата на Министерството за одбрана

Со цел да се рационализираат функциите на постојните сектори и одделенија МО ќе се реорганизира, а бројот на персоналот од 951 ќе се намали на 650-700 вработени. Реорганизацијата на структурата и намалувањето на персоналот ќе се одвива етапно во период од пет години во согласност со усвоените годишни планови за прилив и одлив на персонал и актите за систематизација.

На овој начин со намалување на бројот на сектори и самостојни одделенија⁵ и позиции за државни советници ќе се овозможи подобра координација на средно ниво и заокружување на функционалните содржини во рационални целини.

Во рамки на структурната реорганизација ќе се ревидира статусот, функциите, потребниот персонал, организациската поставеност и големината и бројот на регионалните центри за одбрана (РЦО) и подрачните единици (ПЕ).

Исто така ќе се ефектуираат и веќе разработените проекти за дивестирање на несуштинските дејности, со што и структурно и организациски ќе се поедностави функционирањето и ќе се подобри можноста за поефикасно и поефективно извршување на функционалните задачи.

Со новата структура ќе се постигне:

- интеграција на ОЕ во помал број функционални целини;

---

⁵ Секторите и самостојните одделенија уште се нарекуваат организациски единици на МО (ОЕ)

- отстранување на преклопувањето на функции помеѓу МО и ГШ со отворена можност за натамошна интеграција помеѓу ОЕ на МО и Ј-секциите на ГШ на ВС;
- подобрена координација;
- поголем опфат на сродни функции под помалку раководни авторитети и
- организациска структура за подобра институционална поврзаност со НАТО.

Новата структура ќе овозможи поефикасни работни процеси, координација, синхронизација и рационализација на ресурсите. Тоа ќе го постигне со фузирање на сродните организациони единици и стандардизирање на процесите, процедурите и функциите.

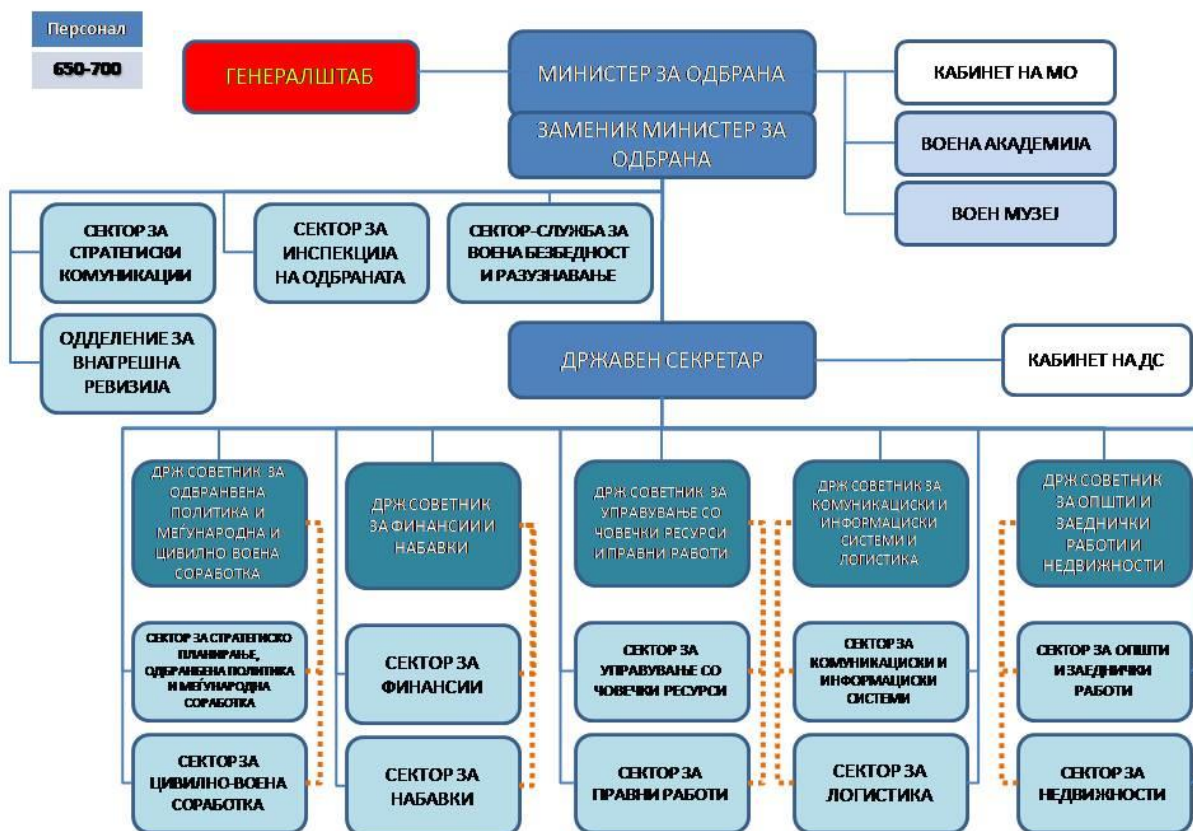
Со реорганизацијата, функцијата на стратешкото планирање, анализи, креирање на одбранбена политика и следење ќе се концентрира во рамките на Секторот за стратешко планирање, одбранбена политика и меѓународна соработка кој ќе се формира со интегрирање на досегашните сектори за политика и планирање, меѓународна соработка и Одделението за стратешко планирање и Одделението за аналитика од секторот за комуникации, аналитика и оперативна поддршка (СКАОП).

Секторот за комуникации, аналитика и оперативна поддршка ќе се трансформира во Сектор за стратешки комуникации.

Во рамки на Секторот за цивилно-воена соработка ќе се изврши рационализација и реорганизација на РЦО и ПЕ. Функциите од Секторот за логистика ќе се прераспределат во две целини. Во новоформиранiot сектор за логистика ќе се групираат задачите поврзани со стандардизација, кодификација, истражување, развој и производство на вооружување и воена опрема. Во Секторот за набавки ќе се групираат задачите поврзани со набавките, аквизицијата, контролата на квалитет и нормативно-правната поддршка од областа на набавките.

Новата структура ќе има 13 сектори, едно самостојно одделение, Воена академија и Воен музеј. Функцијата тековно одржување на објектите во МО и ВС ќе се дивестира.

Идна структура на Министерството за одбрана

Цел 2. Организациска трансформација на МО

Постоечката одбранбена структура беше изградена во друго време и за друг концепт на одбраната. Обемните капацитети, персонал, субјекти и инфраструктура не се во согласност со актуелните цели и расположливите ресурси за одбраната.

Министерството за одбрана од орган на управа, субјект на системот на народна одбрана, мора да се трансформира во организациски двигател на одбраната на земја, идна членка на НАТО.

За таа цел потребно е да се изврши усогласување на националното со НАТО-одбранбеното планирање и во тој правец:

- ќе се ревидираат стратегиските документи за одбрана и безбедност и ќе се трансформира системот за одбрана;
- ќе се преоценат функционалните надлежности на субјектите на системот;
- ќе се утврдат функциите за развој на современи воени способности во правец на градење на идни вооружени сили 2028;

- ќе се унапреди стратешкото планирање и стратегиските комуникации;
- ќе се унапреди меѓуинституционалната координација со граѓаните, органите на државната власт и вооружените сили, трговските друштва, јавните претпријатија, установите и службите од посебен општествен интерес за одбраната, како и единиците на локалната самоуправа;
- операционализација на одбраната на Република Северна Македонија, за да може да се остварува и преку соработка со колективните системи за безбедност и одбрана во кои Република Северна Македонија пристапила;
- утврдување на надлежностите и оценување и одговорност за постигнатите резултати на секој сегмент;
- утврдување на повеќе нивоа на креирање и носење на одлуки преку системот за евалуација на можните алтернативи и
- со апликативна примена на системот за ППБИ ќе се овозможи ефикасно и ефективно менаџирање со одбранбените ресурси.

Внатрешната прераспределба, мотивираноста и посветеноста на квалификуван и компетентен персонал на соодветни функционални должности, редовната обука и стручно надградување, прифаќање и примена на НАТО-стандардите, ќе придонесат за зајакнување на институционалните капацитети.

Цел 3. Унапредување на работните (бизнис) процеси

Новата структура на МО ќе се базира на групирање на ОЕ по функционалност и меѓусебна поврзаност. Тоа ќе овозможи унапредување на процесите во рамките на структурата, управување со надлежностите, а со тоа и јасно дефинирање на одговорноста во реализација на процесите.

Со определување на клучните процеси, преку воведување на нови практики, информациски алатки и технологии, ќе се постигне оптимизација на севкупните работни процеси и ќе се обезбеди вертикална и хоризонтална комуникација, координација и проток на информациите.

Во таа насока, особено внимание ќе посветиме на:

- утврдување на проекции за водење во кариера на административни службеници од доменот на одбраната;
- дефинирање на обврските и процедурите за соработка, координација и споделување на информации според принципите „потребно е да знае“ и „потребно е да сподели“ (помеѓу ОЕ на МО меѓусебно и со Ј-секциите на ГШ на ВС);
- етаблирање на нов систем на оценување на вработените и на ОЕ (институционално оценување), кој ќе ги вреднува и личниот и институционалниот капацитет и кредибилитет, како и задоволството од интерната соработка помеѓу ОЕ и помеѓу МО и ГШ;
- обезбедување специфичност, мерливост, остварливост и релевантност на целите на секој сегмент, како услов за подобрување на двигателите на успехот;
- градење на интегритет во поширока смисла, исклучувајќи политичко влијание и пристрасност, особено во менаџирањето со човечките ресурси;

- генерирање на систем на компетитивност, компетенции и менаџмент на талентот во рамки на организациската култура и
- мониторирање на организацискиот перформанс и ефективно остварување на плановите.

Цел 4. Градење на капацитети во областите во кои отсутствувале соодветни способности

Во согласност со анализата на националните обврски и функционални надлежности во одбраната и безбедноста, утврдени се недостатоци и неизграденост на соодветни способности и капацитети во неколку области. Во правец на надминување на истите, МО ќе развива и ќе унапредува:

- способности и капацитети за отпорност од хибридни, а особено од сајбер-закани, лажни вести и пропаганда;
- способности и капацитети за придонес во колективната одбрана и справување со кризи.

Република Северна Македонија, како и многу други држави, е ранлива на ваков тип на закани и во таа насока е потребно да се нагласат побарувањата кои произлегуваат при управувањето со кризи. За справување со овој вид на закани ќе се вклучи севкупниот национален потенцијал. Безбедносната процена овие закани ги има детектирано како веројатни и растечки на долг рок.

Консеквентно, МО во својот домен на надлежности ќе развива способности кои ќе бидат дел од севкупните национални способности. Во тие рамки ќе ги јакнеме способностите за стратешки комуникации, особено способности за спречување на дезинформации, лажни вести и пропаганда, ќе ги развиваме и ќе ги усовршуваме своите безбедносни (разузнавачки и контраразузнавачки) капацитети во сите форми. Ќе создаваме базен на стручно квалификуван кадар за справување со ваквите видови на закани и ќе ја интензивираме обуката со нашите партнери од НАТО и од ЕУ во оваа област.

Прв чекор во градењето на способности за справување со хибридните закани ќе ни биде соработката со ЕУ за изработка на национална студија до крајот на 2019 година, за изложеноста на хибридните закани. Таа студија подоцна ќе ни помогне во организирање на систем на национално ниво за справување со ваков тип на закани.

Планот за изградбата и зајакнување на сајбер-одбранбените способности подетално се објаснети во глава VI на ДПРОС.

Системот за управување со кризи во Република Северна Македонија е воспоставен за градење на национални капацитети и способности за одговор на овој вид на предизвици. Основата на моделот за управување со кризи е дадена во Националната концепција за безбедност и одбрана, каде управувањето со кризи е поставено како сопствен дел од политиките на националната безбедност. Управувањето со кризи, нормативно и организациски се воспоставува како систем.

Министерството за одбрана и ВС се субјекти во тој систем со свои надлежности, обврски и задачи. Како субјекти од тој систем градеа и одржуваа способности и капацитети кои во минатото во многу ситуации беа ставени на располагање на надлежните органи за справување со кризи. Развојот на овие капацитети на МО во иднина ќе оди во насока на создавање на базен на способности за брза реакција, кои ќе се стават на располагање на Центарот за управување со

кризи. Во таа насока, трансформираната структура на ВС овозможува модуларно формирање на привремени состави за дејствување во услови на криза и кризна состојба.

Министерството за одбрана ќе учествува во утврдување и развивање на стандардни оперативни процедури, ќе организира и ќе учествува во обуки и вежби за дејствување во националниот кризен менаџмент и како идна членка на НАТО, со соодветни способности и капацитети, ќе учествува во кризниот менаџмент во рамките на НАТО.

V. ТРАНСФОРМАЦИЈА И РЕОРГАНИЗАЦИЈА НА ВООРУЖЕНИТЕ СИЛИ

Во следниот долгорочен период, развојните активности и цели ќе бидат насочени кон развој на доктрини, развој на проекти за опремување и модернизација на ВС и воспоставување на ефикасни процеси и процедури за изградба на воени капацитети и способности на ВС. Општите цели ќе бидат реализирани преку низа специфични, мерливи, координирани и реалистични посебни цели.

1. Идната структура и воени способности на вооружените сили

Вооружените сили го штитат територијалниот интегритет и независноста на државата според член 122 од Уставот. Истите се организираат, се подготвуваат и се оспособуваат за вооружена борба и борбени и други дејства за остварување на својата уставна функција за одбрана на државата според чл. 23 од Закон за одбрана.

Вооружените сили имаат постојан и резервен состав. Стратегиските документи за одбрана и безбедност ги дефинираат одбранбените мисии. Во согласност со ова, задачи кои директно се однесуваат на ВС се:

- организирање, подготовка и оспособување за водење на вооружена борба и борбени и други дејства за одбрана на државата;
- одбрана на територијата, на воздушниот, на сајбер-просторот и на територијалните води;
- постојано следење и проценување на безбедносните закани и ризици;
- организирање, подготовка и обука на сили и способности за придонес во колективната одбрана на НАТО, кризниот менаџмент и кооперативната безбедност, како и во операции предводени од ЕУ и од ООН;
- достигнување на интероперабилност со НАТО-сојузниците и со членките на ЕУ;
- одбранбено-дипломатска поддршка и соработка во промоција на интересите на државата;
- учество на вежби, конференции, состаноци и други форми на соработка, како и други билатерални и меѓународни аранжмани во функција на градење на доверба и унапредување на регионалниот и глобалниот мир и стабилност;
- учество во спроведувањето на меѓународните конвенции и договори за контрола на вооружувањето и нераспространување на оружјето за масовно уништување и мерки за изградба на доверба и безбедност;
- поддршка на силите на Министерството за внатрешни работи (МВР) во справувањето со закани и ризици по безбедноста на државата;
- учество со сили во операции за поддршка на цивилните власти и на граѓаните во услови на загроеност на безбедноста на државата;
- развивање на цивилно-воената соработка.

Вооружените сили на Република Северна Македонија треба да ги исполнат следните воени цели:

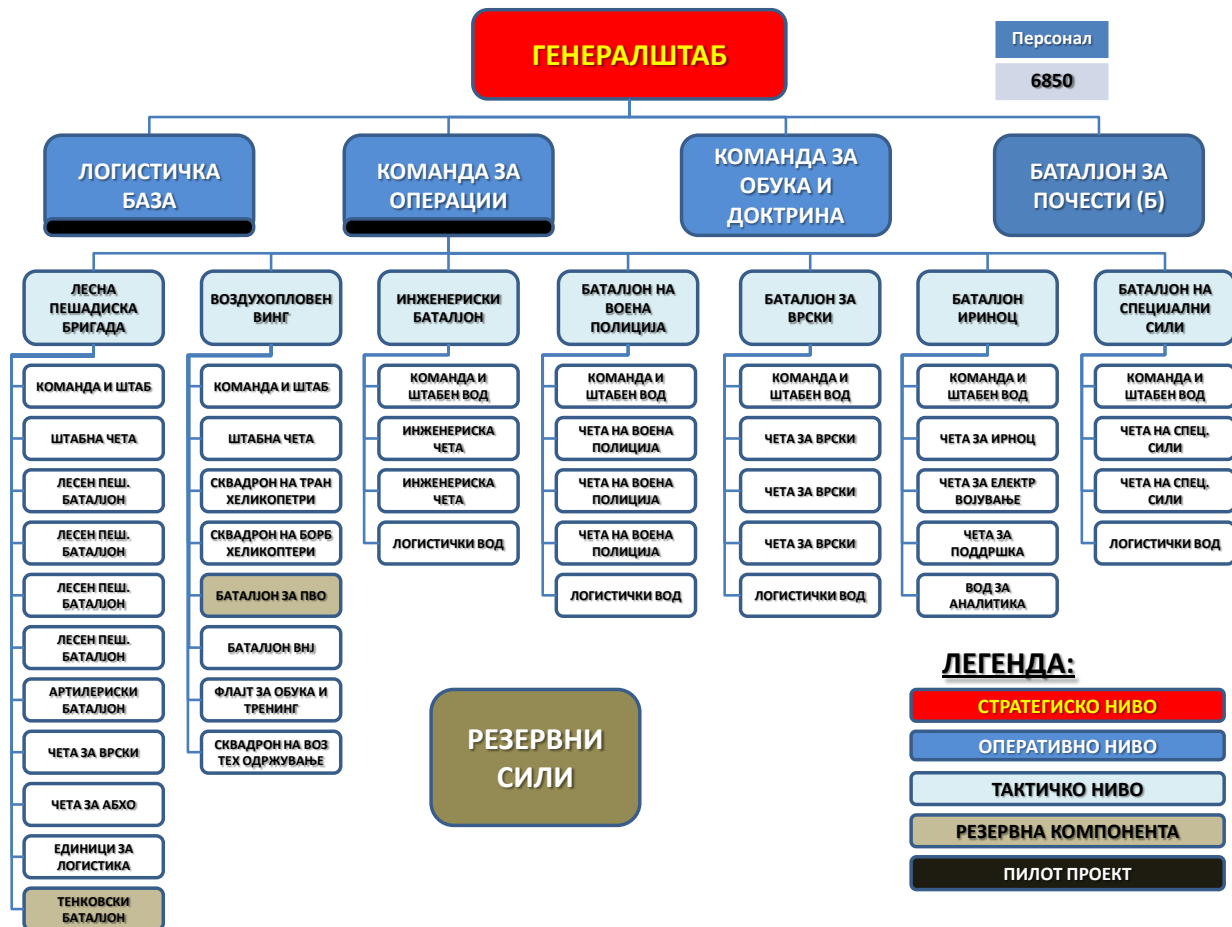
- одвраќање и одбрана од вооружена агресија и заштита на територијалниот интегритет и независноста на Република Северна Македонија;
- учество во операции во рамки на НАТО-колективната одбрана, кризниот менаџмент и кооперативната безбедност и
- ангажирање на воени капацитети и способности за поддршка на останатите компоненти од системот за одбрана во поддршка на цивилните власти и на граѓаните.

2. Организација и идна структура на вооружените сили

Структурата на „Идните вооружени сили 2028“ е прикажана на долунаведениот шематски приказ и е дефинирана со анализата од заклучоците на СОП 2018, според кој ВС се состојат од постојан професионален состав и резервен состав, ешалониран на три рамништа: стратегиско, оперативно и тактичко.

Проектираната бројна состојба на идната структура на сили на ВС е 6850 лица во постојаниот состав. Бројната состојба на резервниот состав ќе се утврди по донесување на Концептот за резервни сили и измените и дополнувањата на законската регулатива.

Во текот на наредната развојна декада низ процесот на трансформација ќе се преземат низа мерки и активности за исполнување на општите и посебните развојни цели, со цел достигнување на идната структура на сили на ВС со потребните способности и капацитети.

Цел 5. Трансформација на ВС во ефективни и ефикасни „Идни вооружени сили 2028“

Процесот на Трансформација на ВС се одвива во насока на достигнување на структурата на „Идните вооружени сили 2028“ за соодветен одговор по современите предизвици и закани.

Намерата е да се постигне концентрирање на човечките и на материјалните ресурси и капацитети, подобрување на ефикасноста на системот на командување и контрола (K2) и развој на нови способности и капацитети, потребни за извршување на мисиите и задачите на ВС.

Трансформацијата ќе овозможи натамошно развивање и одржување на распоредливи интероперативни сили и способности на ниво од 50%⁶ од севкупната структура на мултифункционалните копнени сили на ВС, како и пополнување во согласност со стандардите за оперативна ефикасност на единиците, што подразбира минимум 90% пополнетост со воена опрема и со добро обучен професионален воен персонал.

Реализацијата на процесот на трансформација ќе овозможи достигнување на структура на идните сили на ВС организирана според следното:

Генералштаб (пополнетост 240). Генералштабот претставува највисоко стручно тело во состав на МО за извршување на оперативните и стручните работи кои се однесуваат на организирање, подготвување и командување со ВС. Истиот ги извршува политиките утврдени од МО. Со

⁶ Во согласност со цел 23.

трансформацијата бројната состојба на Генералштабот ќе биде зголемена во однос на претходната структура, со цел зголемување на ефикасноста и зајакнување на постојните аналитички и планирачки капацитети, особено за среднорочен и долгорочен развој на силите на ВС, вклучувајќи ги сите видови и родови. Генералштабот е димензиониран да извршува задачи на стратегиско рамниште но, исто така, и да делегира задачи на оперативно рамниште на потчинетите команди и единици. Во идната структура на Генералштабот, началникот на Генералштабот, како највисок офицер во ВС, ќе биде поддржан од заменикот-началник и од директорот на Генералштабот, кој ќе ги насочува и ќе ги координира секојдневните работи во организационите единици. Директно потчинети на Генералштабот се: Командата за операции, Командата за обука и доктрини, Логистичката база и Баталјонот за почести „Б“.

Команда за операции (5252). Здружената оперативна команда ќе се замени со значително помала Команда за операции, која во својот состав ќе вклучува и 24-часовен оперативен центар за командување со сите борбени единици во ВС, единици за борбена и борбено-сервисна поддршка. Командата за операции е замислена да ги интегрира оперативните способности на ВС и да подготвува и да обезбеди К2 над сите операции на ВС во земјата и во странство. Директно потчинети на Командата за операции ќе бидат: Лесната пешадиска бригада (лпбр), Воздухопловниот ВИНГ, Инженерискиот баталјон, Баталјонот на Воена полиција, Баталјонот за врски, Баталјонот ИРНОЦ и Баталјонот на специјални сили.

Команда за обука и доктрини (400). Идната структура на Командата за обука и доктрини (КОД) се состои од Центар за индивидуална обука, Центар за обука на питомци, Центар за странски јазици, Центар за обука и дресура на службени кучиња, Центар за поддршка на обуката, Центар за развој на доктрини и научени лекции, Центар за симулации и Логистичка чета.

Логистичка база (800). Логистичка база е трансформациски производ на досегшната Логистичка бригада, чија основна мисија ќе биде да обезбеди 3. ниво на логистичка поддршка⁷ за сите единици на ВС. Базата ќе биде надлежна за складиштата за вооружување и воена опрема, за одржување, транспорт и медицинска поддршка. Во својата структура Логистичката база опфаќа: Центар за управување со материјали, Технички ремонтен центар, Военотомедицински центар, Центар за снабдување и транспорт и единица за поддршка на Генералштабот и гарнизонот Скопје. Логистичката поддршка од 1. и 2. ниво ќе бидат обезбедени од логистички елементи кои ќе бидат составен дел на борбените и на единиците за борбена поддршка, на тој начин обезбедувајќи органска логистичка поддршка.

Баталјон за почести „Б“(158). Постоечкиот Баталјон за почести ќе биде заменет со помала единица одговорна за протоколарни должности за потребите на претседателот на Републиката, на МО и на ВС. Единицата ќе се состои од команда, една чета за почести и воен оркестар.

Резервна компонента на ВС структурата, способностите, бројната состојба и развојот на резервната компонента ќе се определи во согласност со новиот концепт за резервни сили кој во делот на активната резерва предвидува до крај на 2020 година првично да се развиваат два пилот-проекти за основна копнена болница „РОЛЕ 2“ и СИМИС, како и редефинирање на општата резерва. Имплементацијата на новиот концепт на резервни сили ќе биде поддржан со завршување на изменувањето на одредбите на Законот за одбрана и Законот за служба на АРМ кои ја третираат оваа област, а треба да се ефектуираат до крај на 2019 година.

---

⁷ Поддршка од 1. и 2. ниво обезбедува опслужување и основно одржување, вклучително замена на резервни делови и општи интервенции на опремата, додека поддршка од 3. ниво подразбира сложени процедури од страна на специјалисти .

3. Воени способности на вооружените сили

Во согласност со целите за НАТО-способности, ВС на Република Северна Македонија треба да поседуваат минимум потребни капацитети за борба, борбена поддршка, борбено-сервисна поддршка и К2/К3.

Затоа, со цел да се имплементира одбранбената политика и воените цели, преку извршување на добиените мисии/задачи, ВС треба да ги поседуваат следниве главни воени способности:

- **Способност за изведување на широк спектар на операции во различни просторни и временски услови** (на национална територија, во воздушниот и сајбер-просторот, на територијалните води, надвор од националната територија, за време на мирновременска, вонредна/кризна и воена состојба).

- **Способност за К2** (во области на: командување и контрола на активностите на ВС, извршување воени анализи, развој на воени способности и употреба на воени способности во операции).

- **Способност за мобилност** (стратегиска мобилност, користејќи мултинационален пристап, агилност и способност за непречено движење, користење на постојната патна инфраструктура и премостување на евентуални препреки во зоните на операции).

- **Способност за распоредливост** (распоредливост на силите на ВС во зоната на операции во согласност со пропишаните норми – 50% од севкупната структура на копнените сили).

- **Способност за одржливост на силите во операции** во согласност со националното ниво на амбиции вклучува одржливост од 10% од распоредливите сили, континуитет во постојните операции во кои учествуваат ВС.

Националното ниво на амбиции за распоредување на сили е дефинирано според следното:

За краткотрајни операции (6 месеци) без ротирање: една **лесна** пешадиска баталјонска група, една ренџерска чета, една чета воена полиција, 2 тима специјални сили и еден детачмент на транспортни хеликоптери. За долготрајни операции со ротации: две пешадиски чети, два тима специјални сили, вод воена полиција и инженериски вод.

- **Способност за интероперабилност** (во вооружување, опрема, постапки и доктрини со силите кои се поддржуваат од страна на ВС, со националните институции и НАТО).

- **Способност за модуларност** (соодветно групирање, формирање на привремени здружени состави во согласност со конкретни оперативни побарувања на мисијата која треба да се реализира).

- **Способност за заштита на силите во операции** (балистичка заштита, оклоп, АБХО, противелектронска заштита итн.).

- **Способност за заштита во сајбер-одбраната** на информатичките мрежи и заштита на класифицирани информации.

Развојот на идните вооружени сили 2028, покрај главните воени способности, ќе биде определен и поддржан со развој на следните цели за достигнување на воени способности:

Цел 6. Развој на ефективен и ефикасен систем на командување и контрола

Ќе се развие ефективен и ефикасен систем на К2 во ВС на сите нивоа, кој ќе биде компатибилен и интероперабилен во согласност со стандардите на НАТО. Иницијална оперативна способност ќе биде воспоставена до 2024 година, а финална ќе биде постигната во 2028 година.

Со модернизација на КИС и имплементација на современите техничко-технолошки решенија, процедури и упатства ќе се обезбеди заштитена и сигурна размена на податоците за поефикасна поддршка на управувањето, командувањето и контролата во МО/ВС во мирновременска, кризна и воена состојба. Комплементарно, ќе се развие ефективен и ефикасен К2-систем во однос на поврзаност на националниот со НАТО-класифицираниот систем.

Цел 7. Развој на поголеми оперативни капацитети и способности за достигнување на соодветно ниво на интероперабилност со НАТО

Во согласност со досегашните анализи на постојните капацитети и способности укажана е потреба дека во наредниот развоен период фокусот на развивање и реализација на развојните проекти за достигнување поголеми оперативни капацитети и способности ќе биде достигнување на соодветно ниво на интероперабилност, ефикасност и ефективност. Развојот треба да се движи во насока на градење на модуларни интероперабилни капацитети и способности кои ќе обезбедат мобилност, маневарска способност, огнена моќ, одржливост и заштита на силите во согласност со стандардите и кодот на капацитети и способности на НАТО.

Мобилноста и способноста за распоредливост на капацитетите на ВС ќе биде исклучително подобрена со планска и континуирана реализација на Планот за опремување и модернизација на ВС, со приоритет на набавка на современи интероперабилни лесни оклопни возила на тркала (ЛОВ), неборбени моторни возила, специјална опрема и возила за специјалните сили и воена полиција модуларни комуникациско-информациски системи, борбени средства, воздухопловни транспортни капацитети (хеликоптери) и интегриран ПВО систем.

Распоредливоста и одржливоста на оперативните способности и капацитети ќе биде обезбедена во широк спектар на НАТО-водени операции и мисии. Тековно, во согласност со ПЦ Л 1003 (екстремно топли/суви климатски способности за распоредување), декларираниите сили на ВС редовно се обучуваат и до крајот на 2021 година ќе бидат опремени со соодветна опрема.

Надвор од територијата на државата, логистичката поддршка и одржливост ќе се обезбедува со потпирање на логистичката поддршка од водечката држава во операцијата или на друг начин со склучување на билатерални спогодби и со потпирање на мултинационална логистика, врз основа на надомест за обезбедените услуги. Распоредените единици на ВС ќе бидат способни за самоодржливо дејствување до седум дена. По тој период, единиците до ниво на чета ќе се потпрат на логистичка поддршка од сојузниците од повисоката команда, обезбедена врз основа на мултилатерални договори на национален трошок. Единиците од ниво на баталјон или ЛПБГ, во зоните на операции ќе се поддржуваат од националниот елемент за поддршка.

Националниот елемент за поддршка (НЕП) ќе биде распореден, структуриран, опремен и оспособен за обезбедување на целосна логистичка поддршка на сопствените сили. Како што ќе се приближуваме кон НАТО-целите за способности, ќе процениме дали националните резерви ќе можат да обезбедат одржливост на силите за 30 дена, со 5 дена самоодржливост во рамки на распоредената единица и 25 дена обезбедени преку НЕП.

Табеларниот приказ на проектите од Планот за опремување и модернизација на ВС во глава XI на овој документ ги прикажува приоритетите за развој и одржување на способности и капацитети

во поддршка на новата структура на ВС, со тежиште на декларираниите единици, кои е планирано да бидат финансирани со национални средства.

Цел 8. Воспоставување на потребни пешадиски капацитети и способности за маневар, мобилност, огнена моќ и заштита на силите

Според дадените приоритети за развој на способности и капацитети на ВС во СОП 2018, како прв приоритет е набавката на современи модулари лесни оклопни возила на тркала со соодветен степен на заштита, огнена моќ и одржливост. Сето тоа ќе биде поддржано со неопходниот пакет, како за обука за воведување во оперативна употреба така и со пакет за логистичка поддршка (одржување) за најмалку два лесни пешадиски баталјони (лпб). Тоа ќе биде во согласност со класификацијата на ЛПБГ, односно лпб и кодот на НАТО-способности. Во рамките на проектот за набавка на ЛОВ, потребно е дел од ЛОВ, покрај останатото вооружување, да се опреми со системи за противоклопна борба на средни далечини.

Активностите за реализација на проектот за набавка на ЛОВ за ЛПБГ се започнати во 2018 година и со истите ќе се продолжи во согласност со повеќегодишната динамика, до крајот на 2024 година, а за еден лпб до крајот на 2028 година.

Исто така, во овој долгорочен период, по 2028 година⁸, предвидено е да се анализираат можностите за планирање на потреби и ресурси за опремување со ЛОВ на останатите декларирани единици, како и останатите единици на ВС во периодот до 2028 година и за следниот циклус по 2028 година.

Во делот на заштитата на силите од дејство на пешадиско вооружување, до крајот на 2024 година предвидена е набавка на опрема за балистичка заштита (балистички елек и модуларен шлем) со тежиште за опремување на декларираниите единици.

Цел 9. Одржување на оклопни способности и капацитети

Во согласност со заклучоците на СОП 2018, сè до стекнувањето со статус на членка на НАТО, нема да се инвестираат дополнителни средства во модернизација и опремување на тенковските капацитети, освен за тековно одржување. Во однос на тенковските единици, ќе се одржуваат способности за една активна тенковска чета, а останатите чети ќе преминат во резервен состав. Во однос на постојните капацитети идентификувани во процесот на планирање и преглед (ПАРП), имајќи ги предвид лимитираните финансиски ресурси и идните цели на способности, целта за задржување на постојните тенковски капацитети со застарена платформа е предизвик. Затоа, за да се обезбеди соодветно ниво на способности за противоклопна борба, идентификуваните противоклопни потреби ќе бидат препознаени како дел од приоритетите за набавка на модерна распоредлива опрема, наменета за пешадиските борбени единици. Штом ЛОВ кои се опремени за противоклопна борба на средни далечини станат оперативни, тенковската чета ќе прејде во резерва.

Цел 10. Развој на способности за индиректна огнена поддршка

---

⁸ Во согласност со националниот процес за планирање, долгорочното планирање опфаќа 10-годишен период, среднорочното до 6 години и краткорочното една година.

Со цел зголемување на борбената моќ и интероперабилност со НАТО, до крајот на 2023 година ќе се изврши набавка на артилериски орудија-хаубици со калибар 105 мм, со дострел до 20 км, како и соодветна количина на муниција и придружна опрема, вклучително и автоматски систем за контрола на огнот. Оваа набавка ќе биде поддржана со соодветен пакет за обука и логистичка поддршка. Хаубиците, заедно со системот за контрола на огнот ќе бидат распоредливи, и ќе обезбедат индиректна огнена поддршка за ЛПБГ и Армијата.

Цел 11. Развој на индивидуални и колективни капацитети и способности за справување со атомско, биолошко и хемиско оружје

Намерата е да се зајакнат капацитетите и способностите на единиците на ВС за да се овозможи престој и дејство во АБХ-контаминирана околина, како и за поддршка на цивилните институции во државата при индустриски хаварији и катастрофи.

Планот за опремување во оваа област опфаќа проекти за набавка на современи индивидуални средства за АБХ-заштита, системи за колективна заштита (COLPRO) како и средства и опрема за детекција и деконтаминација. Средствата се наменети за сите припадници на ВС, а првенствено за персоналот што се упатува во мисии надвор од територијата на државата, за декларираниите единици и за единицата за АБХО за извршување на наменски и специјални задачи.

Во периодот 2019-2021 година планирана е реализација на проект за набавка и пополнување со индивидуални средства за АБХО, како и реализација на програмата за поддршка на капацитетите за АБХО на ВС преку обука и набавка на средства за индивидуална медицинска деконтаминација и системи за РХБ-деконтаминација.

Цел 12. Развој на капацитети и способности за извидување и отстранување на последици во услови на употреба на атомски, биолошки и хемиски агенси

Со цел заштита на силите, рано предупредување и отстранување на последиците при евентуална употреба на АБХ-оружје, планирано е зголемување на капацитетите за радиолошко, хемиско и биолошко (РХБ) извидување и за РХБ-деконтаминација на единиците за АБХО. Во претстојниот десетгодишен период ќе се набават лесни оклопни возила за РХБ-извидување, опремени со средства за РХБ-детекција, идентификација, дозиметрија, обележување на контаминирано земјиште, изработка и размена на АБХ-извештаи, како и системи за РХБ-деконтаминација на луѓе, моторни возила, оружје и опрема, земјиште и објекти.

Исто така, значајна е надградбата и интегрирањето на постоечкиот софтвер за РХБ-анализа, автоматска изработка, читање и размена на АБХ- извештаи.

Средствата се наменети за единицата за АБХО во ВС и за декларираниот мешовит вод за АБХО во рамките на ЛПБГ.

Целта е модернизираниот АБХО-чета да обезбеди способности за АБХО-заштита во поддршка на националните способности за реакција во случај на инциденти од АБХО-природа во земјата и да подготви еден распоредлив АБХО-вод интегриран во ЛПБГ.

Цел 13. Развој на инженериски способности и капацитети и системи за справување со импровизирани експлозивни напади

Целта е модернизиранит инженериски баталјон да обезбеди способности во поддршка на севкупните активности на единиците на ВС, националните способности во услови на потребна поддршка на цивилните власти во земјата и да подготви инженериски распоредливи водови интегрирани во ЛПБГ и во Бригадата на Југоисточна Европа (SEEBRIG).

Активностите за реализација на проектот за набавка на инженериски машини и опрема се започнати во 2018 година и ќе продолжат во согласност со повеќегодишната динамика до крајот на 2020 година, со цел опремување и унапредување на способностите на инженерискиот баталјон и декларираниите инженериски способности и капацитети.

Во период од 2025 до 2028 година, планирана е реализација на проект за продолжување на опремувањето на инженерискиот баталјон со опрема и специјални возила за справување со импровизирани експлозивни напади и развој на стандардни оперативни процедури и доктрини во согласност со DOTMLPFI (доктрина, организација, обука, материјали, лидерство, персонал, објекти и интероперабилност).

Цел 14. Развој на воздухопловни капацитети и способности за поддршка на копнените сили (хеликоптерски способности)

Според насоките во СОП 2018 година, борбените хеликоптери „Ми-24“ ќе останат во структурата на ВС до крајот 2025 година, до истекот на нивниот работен век, но без дополнителни инвестиции, освен за основно тековно одржување.

Во однос на транспортната компонента, планирано е реализирање на ремонти за одржување на нивните способности до 2025 година по што ќе се пристапи кон набавка на нови платформи од западно производство⁹.

Целта е одржување на еден (транспортен) хеликоптерски сквадрон со наменски платформи за извршување на мисии за поддршка на копнените сили, поддршка на цивилните авторитети во вонредна состојба, со капацитет да обезбеди две распоредливи платформи за придонес во операции.

Намерата е да се обезбеди континуитет за оперативна исправност од преку 50% на воздухопловите, како услов за исполнување на НАТО-стандардите за обученост и оспособеност на посадите.

Што се однесува до обуката, целта е да се обезбеди просечно 140 часови налет и 40 часови на симулатор за сите посади.

Цел 15. Развој на интегрирани капацитети и способности за воздушно набљудување и јавување

До крајот на 2020 година ќе се воспостави интегриран систем за воздушно набљудување и јавување (ВНЈ), поврзан со соодветни капацитети на НАТО преку програмата за размена на податоци за ситуација во воздушниот простор (ASDE). Со ова ќе се обезбеди филтрирана радарска слика од оперативниот центар во Грција и исто така слика од цивилните капацитети на државата, за состојбата во националниот воздушен простор, со цел овозможување на постојан увид во

---

⁹ Процесот за набавка на нови платформи со вклучен стратешки партнер за одржување ќе отпочне најмалку три години пред утврдениот рок.

состојбата во воздушниот простор над државата и поддршка на воздухопловните операции над нашата територија.

Реализацијата на постојниот проект за набавка на модерен радарски систем во согласност со предаквизициската студија на НАТО, ќе биде предмет на дополнителна процена и политичка одлука во согласност со приоритетите за опремување и модернизација, очекуваните НАТО цели на способности и поврзаните приоритети кои ќе бидат определени од НАТО-министрите за одбрана, како и расположливите финансиски средства, притоа водејќи сметка за неопходноста и економската оправданост.

Цел 16. Развој на капацитети и способности за противвоздушна одбрана на мали височини

Способноста за заштита на воздушниот простор до 3000 метри е исклучиво национална одговорност. Во согласност со новата структура на ВС се предвидува одржување на команда и на една активна батерија за ПВО како дел од баталјонот за ПВО опремена со интегриран систем за ПВО (до 2025 година - еден вод ПВО систем со многу мал дострел за потребите на ЛПБГ). На долг рок, по 2028 година, една батерија од Баталјонот за противвоздушна одбрана (БПВО) по претходно развиен проект постепено ќе се опремува со интегриран систем за ПВО, интероперабилен со капацитетите на НАТО и сојузниците (вклучувајќи ги и потребите од IFF mode 5). Со тоа ќе се заокружат неопходните способности и капацитети за заштита и одбрана на воздушниот простор на мали височини. Развојот на овие капацитети ќе треба да биде конзистентен со соодветните идни цели за НАТО-способности.

Цел 17. Развој на капацитети за воздушно патролирање

Вооружените сили нема да развиваат способности за воздушно патролирање. Потребите за овие способности ќе се остваруваат преку мултилатерални или билатерални аранжмани. Процедурите на „Renegade“ кои се поврзани со развојот на капацитетите за воздушно патролирање, а се национална обврска, ќе се прецизираат во рамки на заокружувањето на заштита на воздушниот простор и процесот на воздушно патролирање.

Цел 18. Развој на капацитети за специјални сили

Постоечките способности и капацитети за специјални операции ќе поминат низ фазна трансформација во баталјон на специјални сили (БСС) во согласност со Планот за трансформација. Според тоа до крајот на 2022, Полкот за специјални операции ќе престане да постои и иницијална оперативна способност на баталјонот на специјални сили и ИСТАР баталјонот ќе бидат во третата фаза на развој на елементите од новата структура на сили до средината на 2023 година.

Целта на трансформираните способности на силите за специјални операции ќе останат предмет на придонес во НАТО-водените операции и мисии со 2 наменски единици конзистентно, со постојниот придонес опишан во ПАРП-процесот, односно во согласност со идната структура на ВС.

Развојот на способностите и капацитетите на специјалните сили во ВС ќе биде во оправдан сооднос со развојот на севкупните способности и капацитети на ВС. Земајќи ги предвид

националните безбедносни побарувања, БСС ќе се развива во насока на постигнување на интероперабилност со силите за специјални операции на земјите-членки на НАТО.

Цел 19. Развој на капацитети и способности за ефективно воено разузнавање

За успешно исполнување на мисиите, ВС ќе развиваат капацитети и способности за ефективно интегрирано воено разузнавање, кои ќе придонесат за создавање ажурна и реална претстава за оперативна средина и опкружување.

Намерата е да се надгради разузнавачката структура во која разузнавачкиот персонал, системите, информациите, процесите и процедурите ќе бидат во функција на разузнавачкиот процес, со цел креирање на реална претстава за оперативната средина и опкружувањето. Во однос на професионалниот развој, се планира воспоставување на систем за обука на разузнавачкиот персонал по нивоа, од здобивање на стручно-специјалистички компетенции, оспособување за работа во единици, команди и штабови на тактичко, оперативно и стратегиско ниво, до оспособување за работа во здружени национални и мултинационални команди и штабови.

Цел 20. Разузнавање, извидување, набљудување и одредување на цели и електронско војување

Во согласност со заклучоците на СОП 2018 за развој на способности за извидување, разузнавање, набљудување и определување на цели (ИРНОЦ), новата структура на ВС предвидува групирање и унапредување на постојните капацитети во баталјон за ИРНОЦ.

Целта е да се надгради архитектурата за разузнавање, извидување, набљудување и одредување на цели, како разузнавачка поддршка на ВС, која ќе биде интероперабилна со НАТО. Во периодот од 2019-2028 година како идна членка, ќе ги прифатиме и ќе ги ставиме во оперативна употреба целите на способности за разузнавање, извидување, набљудување и одредување на цели, интегрирани во ИРНОЦ баталјонот, кој ќе биде носител на собирањето на разузнавачки податоци и информации по разузнавачки дисциплини.

Крајна цел е да се воспостави архитектура на модуларни капацитети и способности за разузнавање, извидување, набљудување и одредување на цели на тактичко ниво за обезбедување на поддршка на единиците на ВС во планирање и изведување операции на сопствена територија, како и во мисии и операции предводени од НАТО и од ЕУ.

Баталјонот за ИРНОЦ ќе ги интегрира постојните капацитети на ренџерскиот баталјон (чета за длабинско извидување), Центарот за електронско извидување и водот за разузнавање со беспилотни летала од Полкот за специјални операции.

Баталјонот за извидување, разузнавање, набљудување и одредување на цели (БИРНОЦ) ќе поседува способности за интегрирано собирање и обработка на разузнавачки податоци и информации, процена на состојбите и ситуацијата и информирање за потребите на процесот на донесување воени одлуки.

Со развојот на капацитети и способности за електронско војување (ЕВ) ќе се обезбеди поддршка на мисиите и задачите на ВС преку водење на (SIGINT) операции во електромагнетниот спектар (ЕМС) за контрола на ЕМС и за електронско војување (ЕВ). На долг рок, постепено ќе се градат капацитети за контрола на емисија, извидување на GSM - комуникации (наменети за

употреба исклучиво надвор од територија на државата) и попречување на емисија. Капацитетите и способностите за електронско војување ќе се развиваат во рамките на БИРНОЦ.

Цел 21. Развој на несмртоносни капацитети и способности

Во наредниот десетгодишен период, развојот на несмртоносни капацитети и способности, базирани на несмртоносни технологии ќе биде насочен кон обезбедување на потребни несмртоносни способности за контрола на персонал, опрема, инфраструктурни објекти, градби и зони и заштита на критична инфраструктура.

Целта е да се развијат несмртоносни способности и капацитети и соодветно да се опреми и да се обучи персоналот од Баталјонот на Воена полиција до крајот на 2024 година.

Приоритет во развојот на овие способности ќе бидат опремување и обука на персоналот од декларираните и единиците на воена полиција кој вклучува чета на воена полиција, декларирана за НАТО операции и мисии. Ракувањето и употребата на несмртоносни средства и опрема, ќе обезбеди дополнителни способности за поддршка и подобрување на заштитата при извршување на мисии и задачи. До 2028 година не постојат приоритети за опремување на другите единици со несмртоносни капацитети и способности.

Цел 22. Подобрување на капацитетите и способностите на ВС за поддршка на цивилните власти и граѓаните

Во однос на подобрување на капацитетите и способностите на ВС за поддршка на МВР, органите на државната власт, единиците на локална самоуправа, граѓаните и други организации и институции во случај на криза, кризна и вонредна состојба, ВС ќе одржуваат и ќе развиваат базен на способности и капацитети за поддршка. Во тој базен ќе влезат способности и капацитети од инженерија, логистика, воена полиција, специјални сили, хеликоптерски капацитети, АБХО и пешадиски капацитети, а во согласност со мисиите на одбраната, до 10% од расположливите сили, во зависност од степенот на загрозеност.

Во таа насока ќе се утврдат заедничките стандардните оперативни процедури, заеднички планови за обука, вежби, потреби од опрема и одржување и интероперабилност на КИС и К2.

Во наредниот период до крајот на 2020 година, со цел подобрување на интероперабилноста и стандардните оперативни процедури за кризи, предвидено е активно учество на ВС во проектот на државните органи и институции коишто се носители на системот за управување со кризи, под наслов „Следна генерација на систем за управување со инциденти“.

Цел 23. Развој на 50% распоредливи единици од составот на копнените сили на ВС

Во согласност со комплементарните анализи на СОП 2018 утврдено е дека моменталната распоредливост на дел од единиците на ВС според новата формација е на ниво од околу 25%. Имплементацијата на ДПРОС и неговото преточување во среднорочни планови и конкретни програми и проекти за опремување и модернизација имаат цел да ја зголемат севкупната способност за распоредливост и одржливост.

Иако претстојната трансформација може привремено да го забави зголемувањето на способноста за распоредливост, предвидено е на краток рок, во наредните 3 години, да се продолжи со учество во НАТО-предводените операции и мисии со постепено зголемување на придонесот на ВС во согласност со расположливите финансиски средства, предвидени во буџетот на одбраната.

Во период од 4 до 6 години, во согласност со Планот за опремување и модернизација на ВС, тежиштето ќе биде изразено во насока на достигнување на стандардите за оперативна ефикасност на единиците од минимум 90% пополнетост со воена опрема, како и модернизација на постоечката опрема и унапредување на обуката. Ќе се развиваат модуларни, интероперабилни капацитети за достигнување на соодветни способности кои ќе обезбедат мобилност, маневарска способност, огнена моќ, одржливост и заштита на силите, во согласност со побарувањата за НАТО способности (NATO Capability Requirements).

Во период од 6 до 10 години, ќе се спроведуваат активности за достигнување на потребното ниво за ангажирање на декларираниите сили и капацитети од ВС во НАТО предводени операции и мисии. Во согласност со националното ниво на амбиции и идните цели на способности ќе распоредуваме до две чети во неколку ротации или една ЛПБГ во едно распоредување. Овој период е временска рамка во која ВС ќе развијат и ќе одржуваат најмалку 50% распоредливи единици од севкупната структура на копнените сили со приоритет за НАТО-предводени операции и мисии надвор од територијата на државата.

За придонес во НАТО-предводени операции и мисии до приемот во НАТО, ќе се развиваат и ќе се одржуваат потребните способности и капацитети на декларираниите единици, чија реализација ќе се спроведува според актуелните побарувања од партнерските цели кои во иднина ќе се ревидираат во согласност со идните цели за НАТО-способности на силите (NATO Capability Targets).

Моменталните декларирани капацитети за придонес во НАТО-водени операции и мисии се следните: Лесна пешадиска баталјонска група (ЛПБГ), ренџерска чета, 2 тима за специјални намени, тим за деминирање, инженериски вод, чета воена полиција, хеликоптерски детачмент и основна копнена болница ниво 2.

Цел 24. Развој на ЛПБГ

Република Северна Македонија декларира дека одредени елементи од ВС се расположливи за НАТО-водени операции и мисии, од кои повеќето ги имаат постигнато соодветните евалуациски критериуми и се сметаат за „борбено подготвени“. Како идна членка на НАТО, ЛПБГ ќе ја развиваме како највисока воена структура за придонес во НАТО-водени операции и мисии.

Нејзиното опремување, модернизирање, одржување, обучување и континуирано оценување ќе ни биде највисок приоритет.

Во својот состав, ЛПБГ содржи команда, лпб, (командна чета, три лесни пешадиски чети, чета за огнена поддршка, логистичка чета), извидувачка чета, чета за борбена поддршка, хаубичка батерија 105 мм и чета за воено разузнавање.

Цел 25. Развој на основна копнена болница ниво 2 (LMMTF Role 2)

За поддршка на операции и мисии предводени од НАТО ќе развиваме и ќе одржуваме една основна копнена болница на ниво 2.

Во моментот се соочуваме со предизвици во обезбедувањето на способностите поврзани со ангажирање на високостручен и средностручен медицински персонал. Оттука, приоритет е даден на: обезбедување на потребен персонал преку развивање на пилот-проект од активна резерва, едуцирање и обука на персоналот, одржување на медицинска опрема и снабдување на потребните медицински материјали за функционирање на болницата.

Во тек е оценување на болницата на национално ниво. Предизвиците од привлекување и пополнување се очекува да бидат надминати со усвојување на Новиот концепт на резервни сили, планиран за 2019 година. Тоа ќе биде првиот чекор, а следен е зајакнување на капацитетите на нивото 1 (во ниво 1+). Како втора фаза ќе следи надградба на способностите на основната копнена болница на ниво 2. На крајот ќе следи соодветна национална и НАТО (MEDEVAL) евалуација.

Определениот медицински персонал во основната копнена болница ниво 2 активно ќе учествува и во сите обуки и вежби на Балканските медицински наменски сили (БМНС), со што ќе се создадат услови за унапредување на предвидените способности.

VI. КОМУНИКАЦИСКИ И ИНФОРМАЦИСКИ СИСТЕМИ И САЈБЕР-ОДБРАНА

Министерството за одрбана и ВС имплементираат непрекинат процес на управување со К4 (Системот за команда, контрола, комуникации и компјутери).

Брзиот развој на технологијата ја наметнува потребата за модернизација на К4-системот со имплементација на современи техничко-технолошки хардверски и софтверски решенија и информатички сервиси, кои обезбедуваат услови за стратешко планирање, современа комуникација и интероперабилност при употреба на единиците на ВС во колективната безбедност.

Модернизацијата на системот за К4 ќе се одвива во духот на сојузничката С3 стратегија (С-М(2018) 0037) и притоа ќе се применува каде што е возможно, сојузничката С3 политика (С-М(2015)0041-REV2).

Системот за К4 ќе се развива и ќе се модернизира преку развој на способности за:

- стратешко управување со комуникациски и информатичките ресурси;
- подобрување на капацитетите на ВС за остварување на командување и контрола со командите и единиците при одговор на различни потенцијални сценарија на закани, како и помош при справување со елементарни непогоди предизвикани од човек;
- овозможување и подобрување на способностите на ВС за учеството во НАТО, во ЕУ и во ООН-водени операции и мисии со целосниот потенцијал на сопствените комуникациско-информациски системи;
- целосна интеграција на мобилниот комуникациско-информациски систем во Глобалниот комуникациско-информациски систем (ГКИС) на МО/ВС со способност за размена на заштитени информации, до ниво ДОВЕРЛИВО (SECRET), во секое време и на секое место;
- развој на комуникациско-информациски системи кои ќе бидат интероперабилни со земјите-членки на НАТО и партнерите и
- развивање на системот и способностите за сајбер-одбрана, криптозаштита и информациска безбедност на стационарниот и мобилниот КИС во согласност со националната и регулативата на НАТО.

Цел 26. Развој на КИС за поддршка на управувањето, командувањето и контролата во одбраната

Системот за КИС-одбранбени способности ќе се модернизира и ќе се развива во согласност со СОП 2018, преку реализација на проектите за надградба и модернизација на ГКИС, со акцент на тактичките комуникациски и информациски системи, опремата за интеграција на основните комуникациски мрежи и услуги во ГКИС и развивање и надградба на систем за сајбер-одбрана, информациска безбедност и криптозаштита во согласност со стандардите на НАТО.

Развојот на К4 во одбраната се темели со изградба на сопствена комуникациска инфраструктура и информатичка мрежна архитектура, интеграција на подвижните КИС со стационарната инфраструктура на ГКИС со нивоа на заштита, развој на подвижни КИС за декларирана единица ниво ЛПБГ, способности за размена на глас и податоци во заштитена комуникација со НАТО до ниво ДОВЕРЛИВО (SECRET), сајбер-одбрана и информатичка безбедност на стационарниот и подвижниот КИС во согласност со националната и регулативата на НАТО.

Наведените насоки и цели ќе им овозможат на лидерите и планерите во областа на К4-системите да се фокусираат и своите напори да ги насочат кон одбранбените приоритети, со цел имплементација на ефективен и ефикасен систем во МО и во ВС.

Цел 27. Надградба и модернизација на ГКИС

До крајот на март 2019 година ќе донесеме Стратегија за развој на ГКИС на МО и ВС. Стратегијата ќе дефинира правила, принципи и начин на понатамошен развој на КИС во МО и ВС. Во контекст на Стратегијата ќе се донесе и ќе се усвои акциски план за имплементација со дефинирани рокови за реализација и финансиски импликации.

ГКИС ќе се надградува и ќе модернизира со цел да се развие и да одржува мрежна инфраструктура, способна да поддржи повеќеслојни безбедносни области и да го претстави сојузничкото опкружување, со можност за обезбедување на потребните информациски услуги. Инфраструктурата мора да биде флексибилна и на повеќе нивоа, за да овозможи распоредување, одржливост и прераспоредување на експедициските сили и да ја поддржи К2-функцијата на националните и сојузничките сили, кои учествуваат во НАТО-операции.

А. Развој, надградба и модернизација на стационарни КИС-комуникациски мрежи и сервиси

а) Оптички дигитален телекомуникациски систем – проширување на постоечката оптичко-кабловска инфраструктура со поврзување на регионалните центри на МО и гарнизоните на ВС. Тоа подразбира замена на застарената бакарна кабелска инфраструктура на МО и ВС со оптичка инфраструктура до и во гарнизоните на ВС и ОЕ на МО.

б) Модернизација на линковското поврзување на стратегиските објекти и гарнизони на ВС/МО

в) Модернизација на јадро на основна мрежа, како основа за развој на нови технологии, сервиси, со цел подигнување на стабилноста на мрежните сервиси и подобрување на брзината на размена на информации.

г) Надградба на податочни центри со развивање на модерни и современи центри за КИМ и НИМ со резервна локација (примарна и секундарна локација).

д) Развој на напреден модел на хардверска инфраструктура базирана на виртуелизација и облак технологии, која ќе обезбеди редундантност и заштита на податоците и ќе ја намали цената на чинење.

ѓ) Изградба на систем за заштита на спојни патишта во ГКИС.

е) Реализација на врска за безбедна комуникација со НАТО. Воспоставување на соодветни безбедни комуникации, за размена на глас/податоци, за консултации на високо ниво помеѓу НАТО и националните институции. Во согласност со политиката на Федерацијата за комуникациски

сервиси, НАТО преку заедничкиот фонд ќе обезбеди 2 точки на пристап во државата, додека дополнителните точки се национална одговорност.

ж) Развивање на систем за електрично напојување, противпожарна заштита и јавување и систем за разладување и вентилација.

з) Развој на телефонски систем за МО и ВС со воведување на нов концепт на телефонски систем преку неklasифицираната информатичка мрежа на МО/ВС и екстензија кон гарнизоните на ВС со алтернативни спојни патишта, реконфигурација на незаштитена телефонска мрежа на МО и ВС и миграција на корисниците во МО и ВС на ИП-платформа.

с) Набавка на радиорелеен систем од уреди со голем проток и можност за линковското поврзување за пренос на податоци на командните места на борбените баталјони кои од подвижниот КИС ќе се поврзат во стационарниот дел на ГКИС (КИЦ и СЈВ на ВС).

и) Надградба и модернизација на информациски и мрежни сервиси.

- Набавка на нови и надградба на лиценци за серверски, клиентски и апликациски платформи.
- Изработка на проект, имплементација и поддршка на информациски систем за менаџирање на човечки ресурси, вклучително активна и резервна компонента.
- Модернизација и надградба на системот за финансиско и материјално работење.
- Надградба и постигнување на комплетна функционалност на ЛИС.
- Имплементација и поддршка на Кодификацискиот информатички систем.
- Изработка на проект, имплементација и поддршка на документ-менаџмент систем.
- Имплементација на систем за техничка помош на корисници и систем за споделување на знаења (обука и усовршување).
- Имплементација и поддршка на Географски информатички систем.
- Информациски систем за управување со медицински информации (MIMS), кој обезбедува размена на податоци со координацискиот систем за медицински информации (MEDICS), до сите нивоа на команди на оперативно и на тактичко рамниште во рамките на НАТО-структурата на сили (NFS).
- Воведување на систем за услуги што вклучува канцелариски алатки, формални пораки, пребарување на интернет-страници, управување со документи, задачи, способности за гласовна, факс и видеотелеконференциска врска.
- Создавање на предуслови за развој и имплементација на постоечките и нови мрежни сервиси (COP, LC2IS, BMS, FFIT, AC2IS/ACCS, SOFC2IS, ИСК2P, C2 EW и CBRN).
- Поврзување со НАТО-системот за размена на податоци за ситуација во воздушен простор (ASDE).
- Воведување на IFF mode5-транспондери кај сите распоредливи воздухоплови, вклучително и беспилотните летала.

Б. Развој, надградба и модернизација на тактички КИС

Тактичките комуникациски уреди и системи се наменети за непрекината поддршка на K2 за борбените команди и единици, како и за декларираниите единици на ВС. Следејќи ја развојната компонента за технички и технолошки развој, целите за НАТО-способности, како и во согласност со СОП 2018 година, планираме да развиеме, да управуваме, да наградуваме и да ги интегрираме тактичките комуникациски системи, радио и радиотелефонските уреди и K2-системите за команди

и единици на тактичко рамниште, во согласност со приоритетите за периодот 2019–2027 за модернизација, со следната опрема:

а) Радиоуреди и системи со голем проток од нова генерација за потребите на здружено-тактичките единици во ХФ и ВХФ-опсег, тактичките и декларирани единици во ВХФ и УХФ-опсег кои ќе обезбедат пренос на глас и податоци за К2, вклучително и уредите за управување со артилерискиот оган.

б) Персонални радија („SPR“) за потребите на специјалните единици во ВС.

в) Надградба на постоечката радиоопрема и мрежна инфраструктура за постигнување на оперативна способност на единиците во мисија во и надвор од државата, а во согласност со потребните НАТО-стандарди.

г) Нови дигитални радиотелефонски уреди и базни станици со заштита, кои ќе бидат како дел на „ТЕТРА“ системот на МВР, а ќе работат во посебен мод за ВС, со капацитет на непрекината комуникација на цела територија, за потребите на тактичките единици, единиците за борбено-сервисна поддршка и силите во поддршка на полицијата во случај на криза.

д) Комерцијални сателитски терминали со заштита преку закуп на линија за пренос на видео, глас и податоци, а за потребите на декларирани единиците во мисии надвор од државата и во случај на елементарни непогоди и други кризи.

Цел 28. Развој и надградба на систем за активна сајбер одбрана

Националната стратегија за сајбер-безбедност 2018-2022 е донесена и усвоена во јули 2018 година. Изработен е и усвоен акциски план за имплементација на Стратегијата во декември 2018. Светскиот тренд од зголемен број на сајбер-напади на мрежите, ја наметнува потребата од надградба и имплементација на соодветна сајбер-одбрана на национало ниво и информациска безбедност на мрежите во МО и ВС.

Според основните постулати и цели на сајбер-одбраната и декларирани партнерски цели, МО и ВС планираат да развиваат капацитети и да имплементираат технологии кои ќе обезбедат соодветна заштита на информациите при пренос на говор и податоци во реално време, како и градење на капацитети за сајбер одбрана и информатичка безбедност за пренос на класифицирани и неклассифицирани информации помеѓу различни области, заштита до ниво на објект, виртуелни приватни мрежи, капацитети за идентификација и реакција на компјутерски инциденти.

До крајот на март 2019 година ќе се донесе стратегија за сајбер-одбрана и акциски план за имплементација со дефинирани задачи, рокови и финансиски импликации. Во контекст на криптозаштитата на информациите ќе се изработи план за модернизација на криптозаштитата во одбраната со учество на персонал од МО и ВС во донесување на законски и подзаконски акти од оваа област.

Дефинирањето на воени капацитети во МО и ВС за справување со закани во сајбер-просторот ќе се одвива преку:

- Формирање и развој на воен CERT за развој и имплементација на 24/7 CSIRC (Computer Security Incident Response Capability) за КИС на МО и ВС.
- Формирање и воспоставување на воен авторитет за сајбер-одбрана до 2020.

- Развој на сајбер-капацитети за предупредување, превенција, заштита, одвраќање, детекција, форензика и одбрана за воените КИС-системи (стационарни и мобилни)
- Развој на мобилни капацитети (CD-deploy) за сајбер-одбрана, компатибилен со НАТО КИС, на ниво на команда за баталјон.
- Развој на методологија за процена на ризици од сајбер-закани на ниво на МО и ВС
- Континуирана заштита на доверливост, интегритет и автентикација на податоците и информациите за воените мрежи (КИС).
- Заштита на јадро на основна мрежа според стандардите за сајбер-одбрана и информатичка безбедност, како и препораките од меѓународните институции за сајбер-одбрана (ENISA, NCIA и сл.).
- Вклучување и придонес во колективната сајбер-одбрана преку меѓународна соработка.
- Развој, надградба и одржување на системот за криптозаштита (КЗ) во МО и ВС преку систем за интероперабилност и усогласеност на националните криптографски системи (специјални документи за криптографски систем) со криптографски систем на НАТО за заштита на доверливоста, интегритетот и достапноста на овие податоци и информации преку набавка на систем за криптографска заштита на податоци, транспорт со уреди за криптографска заштита на говор и податоци.
- Следење и имплементација на НАТО-стандарди и насоки од областа на сајбер-безбедноста/одбраната.

Со цел да се зголеми свесноста за сајбер-безбедноста и одговорностите кои произлегуваат од неа, ќе се изготви план за обука на вработените во одбраната, со чија реализација ќе се овозможи континуирана едукација за обезбедување на високо ниво на свесност и лична одговорност во однос на сајбер-одбраната и националната одбрана и безбедност.

Цел 29. Развивање и постигнување интероперабилност на КИС со субјектите во државата и во земјите-членки на НАТО

Почнувајќи од 2019 година ќе започне да се реализира Планот за интероперабилност на капацитети на субјектите кои учествуваат во подготовките и планирањето на одбраната за размена на комуникациски и информациски сервиси и информации со тестирање на истите. Тоа опфаќа и развој и имплементација на системи и програми за размена и споделување на информации, знаења и искуства меѓу јавниот, приватниот и одбранбено-безбедносниот сектор на полето на сајбер-одбраната, како и развој на комуникациско-информациските системи за размена на класифицирани информации со институциите и други правни субјекти вклучени во системот за одбрана.

Секое ниво на интероперабилност ќе се тестира и ќе се проверува во вид на вежба или симулација, почнувајќи од 2020 година.

Комуникациските и информациски капацитети за поврзување и размена на класифицирани информации со земјите-членки на НАТО и на ЕУ ќе продолжат да се развиваат по приемот на Република Северна Македонија во НАТО и во ЕУ.

VII. ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ

Одбранбените цели и системот за управување со човечки ресурси (ЧР) ја развиваат и ја одржуваат организациската и концептуалната инфраструктура за конзистентно и долгорочно користење на потенцијалот од ЧР во рамките на системот за одбрана.

Цел на системот за управување со ЧР е да врши планско и насочено создавање, одржување и развивање на професионален и мотивиран човечки потенцијал во одбраната, рационално да се користат знаењата, компетенциите и искуствата за остварување на националните одбранбени интереси и успешно справување со идните безбедносни предизвици.

Со подобрување на работните процеси ќе се овозможи на подолг рок да се справиме со предизвиците за остварување на поставените цели. Тука значајна улога имаат лидерите, нивната способност, обученост и компетентност да ги утврдат приоритетите и да го насочат персоналот со кој раководат кон извршување на поставените цели.

Приоритети на управувањето со ЧР се:

- афирмирање на воената професија и специфичностите и значењето на административните службеници во одбраната;
- привлекување и регрутирање на висококвалитетен персонал;
- насочено водење во кариерата врз основа на долгорочни и среднорочни проекции на кариерата;
- задржување и грижа за персоналот;
- развој на лидери во одбраната на сите нивоа;
- континуирано образование и обука на персоналот во МО и ВС;

Утврдените општи и посебни цели во делот на ДПРОС за управување со ЧР кои следуваат ќе им овозможат на лидерите и на персоналот чија задача е планирање на ЧР, да ги приоритизираат и подобруваат работните процеси и процедури за управување со ЧР во согласност со националните интереси, одбранбените цели и законската рамка за управување со ЧР во одбраната.

1. Управување со човечки ресурси

Цел 30. Континуиран развој на системот за управување со човечки ресурси

Одбранбените цели и тековниот циклус на трансформација на МО и ВС бараат да се донесе нова стратегија за управување со ЧР во одбраната.

Со Стратегијата за управување со ЧР се уредува и се насочува професионализацијата и визија за развој. Визијата на Стратегијата предвидува, со интеграција на информатичката технологија, вештачката интелигенција и управувањето со организациското знаење во процесите на системот, да се врши планско и насочено создавање, одржување и развивање на професионален и мотивиран човечки потенцијал во одбраната.

Стратегијата за ЧР ќе биде имплементирана во четири фази: концептуализација (до крајот на јануари 2019); партикуларизација (сеп.2018 – јуни 2019); извршување (јуни 2019 – јуни 2025) и ефективност и евалуација (јан. 2020 – дек. 2027).

За потребите за изградба на конзистентен и континуиран развој на ЧР ќе се спроведат следните активности:

- до месец јуни 2019 година ќе се развие политиката за управување со компетенциите во одбраната;
- до септември 2019 година ќе се изработат предлог-измени на законската рамка за управување со ЧР во одбраната;
- до средината на 2019 година ќе започне постапка за набавка на нов информациски систем за управување со ЧР;
- долгорочната симулација за пополнување со почетни офицерски и подофицерски чинови за потребите на персоналот во одбраната, е подготвена и ќе се финализира со донесувањето на актот за формација на ВС, актот за систематизација на МО и ВА, како и со усвојувањето на измените во системските закони.

Во 2028 година очекуваме да имаме ревидиран систем за управување со човечките ресурси.

Цел 31. Привлекување и регрутирање на персонал

Доследното функционирање на процесите на одбраната е условено со континуираното пополнување со персонал. Високата мотивираност и задоволството на персоналот во одбраната од работниот и животниот стандард и нагласената грижа кон вработените и нивните семејства ја обезбедуваат конкурентноста и привлечноста на должностите во одбраната на пазарот на трудот.

Насочената популаризација на воената професија и работата во одбранбениот сектор овозможува мотивирање на доволен број на граѓани за започнување на кариера во МО и ВС. Селекцијата на најквалитетен и најкомпетентен персонал ќе ги намали трошоците за неговото оспособување и одржување на неговите вештини и компетенции.

Во наредниот период ќе се изработат и ќе се развијат следните студии, програми, модели и политики:

- до средината на 2019 година ќе се изработи студија за привлекување, задржување и водење во кариерата на персоналот во одбраната;
- до средината на 2019 година ќе се развие политиката за привлекување на персонал;
- до април 2020 година ќе се изработи анализа на пазарот на трудот во однос на потребите на одбраната;
- до средината на 2020 година ќе се развијат моделите за привлекување и прием на персонал;
- до октомври 2020 година ќе се развијат модели за селекција на персоналот;
- до крајот на 2020 година ќе се развие програма за популаризација на одбраната со која очекуваме да се зголеми приливот на персонал.

Во 2024 година очекуваме да имаме среднорочна проекција за привлекување и регрутирање на персоналот во согласност со потребите на МО и ВС и сето тоа, усогласено со моделите за образование и обука.

Цел 32. Извори за пополнување на активниот и на резервниот состав

Основен механизам за пополнување со персонал на активниот состав на ВС, особено со професионални војници, ќе биде пополнувањето од базенот на граѓаните кои доброволно отслужиле воен рок.

Од друга страна, идната големина, структура, мисии и задачи на резервните сили исклучиво ќе зависи од потребите, идните законски решенија и новиот концепт за резервни сили.

Обезбедувањето на персонал за пополнување на базенот на активниот состав на ВС и резервни сили (општа и активна резерва) по военоевиденциски специјалности, во иднина ќе претставува посебен предизвик.

Во однос на пополнувањето на активниот состав на ВС со професионални војници (пфв), со оглед на тоа дека со години наназад имаме намален одсвиг на кандидати за доброволно служење, а со тоа е намален и базенот за избор на пфв, МО и ВС во следниот период ќе ги преземат следниве активности:

- до средината на 2019 година ќе се изработи стратегија и политики за афирмација на воената професија, мотивирање и привлекување на што поголем број на млади лица да се пријават на доброволно служење на воениот рок со цел добивање на персонален потенцијал за избор;
- со планираните измени на постојните законски решенија до крајот на 2019 година ќе се овозможи најквалитетните војници на доброволно служење на воен рок веднаш по завршување на истото да засноваат договорен работен однос со МО и да се преведат како професионални војници во активниот состав на ВС без посебни дополнителни процедури;
- почнувајќи од 2020 година, останатите кандидати кои ќе го исполнат условот за доброволно служење ќе претставуваат персонален потенцијал за склучување на договори за учество во активната резерва или општа резерва.

Во однос на пополнувањето на резервниот состав, приоритетни цели на среден и долг рок ќе бидат обезбедување на стручен персонал за основната копнена болница ниво 2 и специјалисти за цивилно–воена соработка. За одделни формациски места за кои се потребни посебни специјалности за кои ВС и МО немаат услови да ги создадат преку измени во законските регулативи ќе се овозможи истите да се обезбедуваат од цивили или од други државни институции и компании и без условеност истите да биле на доброволно служење на воениот рок.

Цел 33. Насочено водење во кариерата на персоналот

Проектирањето на кариерата на секој поединец на долг и на среден рок, го обезбедува индивидуализираното управување со персоналот во одбраната.

Моделите за развој во кариерата на персоналот го обезбедуваат планското водење на персоналот, вертикално и хоризонтално, по хиерархијата на одбраната.

Различните модели за селекција преку овластените одбори ќе овозможат насочено и целисходно водење во кариерата, во согласност со потребите на одбраната, врз основа на ефикасноста, постигнатиот ефект, компетенциите и потенцијалот.

Проекцијата за насочено водење во кариерата ќе го утврди минималното и максималното време за вршење на секоја должност во одбраната, ќе го услови навременото и постепеното

движење на персоналот низ структурата на организацијата. Наизменично водење на воениот персонал, од штабни на раководни должности и обратно, ќе обезбеди развој на комплетни индивидуи посветени на професијата и лидери со висок интегритет и етика. Ваквото водење на персоналот низ структурата на организацијата ќе ја поттикнува креативноста на секој поединец.

Со интеграција на информатичката технологија, вештачката интелигенција и управувањето со организациското знаење во процесите ќе се минимизира субјективизмот при носењето на решенија и одлуки и ќе се зајакне транспарентноста, одговорноста и отчетноста. За таа цел, до средината на 2019 година ќе се развие политиката за водење во кариера на персоналот во одбраната, а до август 2020 година ќе се развијат модели за водење на кариера на персоналот.

Цел 34. Задржување на персоналот во одбраната

Задржувањето на персоналот е клучно за професионализацијата на човечките ресурси во одбраната и нивната проекција на кариера на долг рок. Потребите на одбраната, фазите и моделите на кариерниот развој го условуваат задржувањето и стимулацијата на персоналот.

Транспарентното и правилно димензионирано водење во кариерата позитивно влијае врз задржувањето на персоналот.

За задржување на персоналот во одбраната до крајот на 2020 година:

- ќе се воспостават нови модели за стимулација и задржување на персоналот;
- ќе се надгради системот за следење на моралот и задоволството;
- ќе се воспостави нов систем на плати, надоместоци на плати и бенефиции;
- ќе се надгради системот за награди и дисциплински мерки;
- ќе се воспостави систем за подобрување на стандардите за живот и работа и
- ќе се развијат и ќе се имплементираат политика, програми и процедури за поддршка на семејствата на припадниците на ВС, вклучувајќи го целиот циклус на распоредување, односно поддршка пред, за време и по враќањето од операции и мисии во странство.

Во 2028 година менаџирањето со персонал ќе донесе балансирано привлекување и одлив на кадри.

Цел 35. Грижа по завршување на кариерата во одбраната

Заминувањето на персоналот што ја завршува кариерата во одбраната, во која било фаза на кариерата, го условува приливот на нов персонал во почетната фаза на кариерата, и обратно. Министерството за одбрана ќе разработи соодветни модалитети за престанок на службата на сите категории на вработени во одбраната, со што ќе се обезбеди соодветно планирање на приемот и одливот и адекватно пополнување на Министерството за одбрана и ВС.

Достоинственото и приспособеното заминување на персоналот од одбраната овозможува позитивна популаризација на одбраната и зголемување на интересот на граѓаните за започнување на кариера во одбраната.

Во следните години ќе продолжи да се развива и да се подобрува транзицијата на персоналот, со цел да се обезбеди поголема поддршка на воениот персонал кој се враќа во цивилен живот.

Во насока на зголемување на грижата за персоналот по завршување на кариерата, до месец ноември 2020 година ќе се развијат модели за одлив на персоналот од одбраната, особено за пфв кои наполниле 45 години, преку распределување во други државни институции, преминување во цивилни лица на служба во ВС и прераспределување во активна резерва или ослободување од служба со еднократен финансиски надомест.

Во поддршка на оваа цел ќе се утврдат нови содржини во колективниот договор во соработка со репрезентативните синдикати во одбраната.

2. Рационализација на несоодветно распореден персонал и правична етничка и родова застапеност

Цел 36. Рационализација на несоодветно распоредениот персонал

Проекциите на идната структура на Министерството од сегашните 951 на 650-700 персонал, како и на ВС од сегашните 8137 на 6850 персонал, дадени во СОП 2018, ја условуваат трансформацијата на истите во нова соодветно димензионирана и сразмерна структура во согласност со нивоата на категории на персонал.

Проекциите за прилив и одлив на персонал во МО и ВС во периодот 2019-2028 година ќе бидат изработени по официјализирањето на формацијата на ВС (до февруари 2019), одобрувањето на систематизацијата на работните места во МО (до март 2019) и по донесувањето на измените на законската регулатива со цел имплементација на усвоениот СОП 2018 (до крајот на 2019) година.

Нацрт-план за имплементација на трансформацијата на МО кој ја следи систематизацијата на работни места е веќе подготвен за период од три години.

Цел 37. Соодветна и правична етничка застапеност во одбраната

Соодветната и правична етничка застапеност, во согласност со општествено прифатените норми и стандарди, е комплементарен критериум за регрутирање, задржување и водење во кариерата. Ваквата застапеност го обезбедува мултикултурниот општествен одраз на одбраната.

Имплементацијата на Програмата за соодветна и правична етничка застапеност во МО и ВС ќе се одвива според планираната динамика, преку активности за привлекување на квалитетен персонал со почитување на принципите на стручност и компетентност. Во согласност со Програмата до 2028 година се очекува да се достигне 25% застапеност на припадниците на немнозинските заедници и нивно соодветно поставување на раководни функции.

Цел 38. Рефлексија на принципот на родова застапеност во одбраната

Вклучување на родовиот принцип и на родовата перспектива во одбраната е во согласност со стратешката определба на Владата и стратешките цели од Националниот план за акција за родова равноправност и Националниот акционен план за имплементација на Резолуцијата 1325 на ОН.

Истата подразбира вклучување на родовиот принцип во сите сегменти од работните процеси, при планирање и управување со човечките ресурси. За успешно остварување на оваа цел:

- ќе се утврдат проектирани цели за процентуална родова застапеност за претстојните 10 години¹⁰;
- ќе се негува родово сензивирање на сите вработени, со посебен осврт на воените старешини и на раководниот и команден кадар во ВС;
- ќе се вклучи родовата перспектива во образованието, обуката и развојот на кадрите во МО и ВС и во програмите на Воената академија;
- ќе се унапреди родовата обука во предупатната обука за учество во мисии во странство;
- ќе се разработи Програма за зголемување на бројот на жени кои ги исполнуваат утврдените критериуми на раководни и командни должности и преземање на мерки за вклучување на поголем број на жени за учество во воени мисии во странство;
- ќе се направат долгорочни проекции за интегрирање на жените во структурата на ВС без ограничување.

Родовиот принцип ќе биде вграден во сите стратешки и планирачки документи на МО и ВС. Според тоа, родовата перспектива ќе биде поддржана со соодветен буџет предвиден за имплементација на истата.

---

¹⁰ Во моментот 40,53% од персоналот во МО и 8,91% од ВС се жени (13,78% од офицерите, 11,02% од ПОФ, 3,87% од пфв и 38,22% од ЦЛ)

VIII. ОБРАЗОВАНИЕ, ОБУКА И ВЕЖБИ

Системот за образование и обука (ОиО) во одбраната го опфаќа целокупното образование и обука во текот на кариерата на вработените во одбраната. Во рамките на овој систем, преку различни форми на образование и обука, се обезбедува институционално и континуирано професионално учење, стекнување на нови знаења, вештини и способности за извршување на мисиите и задачите и остварување на функциите на МО и ВС.

Ентитети на системот за образование и обука се: МО, ГШ на ВС, Воената академија (ВА) „Генерал Михаило Апостолски“ и Командата за обука и доктрини (КОД).

Системот за образование и обука во одбраната ја опфаќа поставеноста на ентитетите за ОиО и нивното меѓусебно организациско и функционално поврзување во интегрирана целина, определување на курикулум на модели и форми на ОиО и начини на реализација на истата, преку која се реализира образованието и обуката на вработените во одбраната.

Цел 39. Организација на ОиО¹¹ во МО

Министерството за одбрана преку Секторот за човечки ресурси, како организациски носител на функционалните задачи од доменот за образованието и обуката, врши управување со системот преку дистрибуција и координирање на надлежностите и одговорностите на сите негови делови, со што се овозможува да се имплементираат целите на Стратегијата за образование и обука во одбраната.

Во рамки на своите надлежности СЧР во соработка со сите ОЕ на МО, ВА и ГШ на ВС:

- до септември 2019 година ќе развие стратегија за образование и обука;
- до крајот на 2019 година ќе спроведе анализа на оправданоста на постоењето на ВА во сегашниот облик и ќе се развијат модели за школување на офицери по родови и служби;
- до крајот на 2019 година ќе спроведеме евалуација на активности на РТЦОЈ и ЦО „Доктор Џозеф Крузел“, вклучувајќи ја и одлуката за иднината на центрите за обука и ќе се утврдат нивните проекции на долг рок;
- до крајот на 2019 година ќе се изврши анализа на идните потреби за образование и обука на персоналот во МО за наредните 10 години.

Цел 40. Организација на ОиО во ВС

Генералштабот на ВС како единствена стратегиска команда е носител на имплементацијата на политиките во однос на ОиО во ВС, планирањето на обуката во согласност со стандардите на НАТО за остварување на мисиите и задачите на ВС. Континуираното ОиО се главна алатка за подобрување на интероперабилноста на командите и единиците на ВС.

---

¹¹ Во НАТО, кратенката ЕТЕЕ се користи за образование, обука, вежби и оценување во согласност со директивите на НАТО-стратегиските команди

Развојот и одржувањето на декларираниите сили и способности за контрибуција во НАТО-водени операции и мисии како што моментално побаруваат ПЦ, ќе служи како основа за дефинирање на идните цели за НАТО-способности. До 2020 година, континуираната обука и евалуација на декларираниите единици ќе биде во согласност со НАТО OCC E&F концептот, базирано на повеќегодишен распоред за обука. Од 2020 година и понатаму, ќе се користат НАТО CREVAL, TACEVAL, MEDEVAL и SOFEVAL. Тоа ќе вклучи учество на НАТО, национални и други вежби, со цел да се одржи бараното ниво на интероперабилност и подготвеност за распоредување со НАТО-капацитети.

За таа цел ГШ на ВС ќе изработи:

- План за имплементацијата на политиките и методологија за оценување на квалитетот на обуката;
- Двогодишна проекција за организација и учество на НАТО и други меѓународни вежби;
- Развојна проекција на капацитетите за обука;
- До 2020 година ќе се изработи Каталог на курсевите за секој центар за обука одделно и еднаш годишно ќе ги искажува потребите за ОиО до соодветната ОЕ на МО.

Во периодот 2019 - 2028 година ќе се продолжи со развој на Армискиот полигон „Криволак“, Центарот за медицинска обука и Центарот за одгледување и дресура на кучиња, со можност истите да прераснат во регионални центри.

Цел 41. Развој на модели на воено образование

Воената академија е носител на едукацијата на офицерскиот кор во ВС, почнувајќи од примарното ниво, преку континуираната професионална едукација, до сениорското ниво на едукација. Во соработка со МО и ВС, односно со националните институции на земјите-партнери, произведува офицери за активниот и резервен состав.

Визијата за ВА во наредните 10 години ќе се утврди со анализата за оправданоста од постоење на идни модели на образование на идните офицери. Има повеќе опции за истата да биде етаблирана како високообразовна и научноистражувачка установа од регионален карактер. Низ научноистражувачка, апликативна, советодавна и творечка дејност, ВА ќе се развива како водечка институција од областа на оперативни вештини во доменот на одбраната.

Според резултатите од анализата на оправданоста и можните модели на образование, ВА во иднина ќе се трансформира во зависност од искажаните потреби на МО и ВС.

Дотогаш, ВА ќе продолжи со школување на питомци и офицери на сите нивоа, за потребите на ВС и на армиите на земјите од регионот.

Во соработка со НАТО-програмата за подобрување на образованието во одбраната (DEEP), ВА ќе работи на развој на наставниот персонал и на подобрување на програмите на сите циклуси на студии, како и на наставните програми за сите неформални образовни активности (курсеви и сл.). Дополнително, преку одобрениот чартер од ЕУ-програмата за поддршка на едукација, обука, млади и спорт во Европа (Erasmus+), ВА во наредниот период ќе започне со имплементација и искористување на фондовите од оваа програма за развој на наставниот персонал, зголемување на мобилноста на питомците/студентите и наставниот персонал на сите нивоа на школување и развој на институционалните капацитети за реализирање на настава, истражување и развој.

Цел 42. Командата за обука и доктрини

Командата за обука и доктрини врши планирање, организација, координација и реализација на индивидуална обука на војници, питомци, подофицери за потребите на ВС. Воедно, врши поддршка на колективната обука на командите и единиците на ВС и развој на доктрините и научените лекции во ВС. Ќе се посвети поголемо внимание на образованието и обуката на подофицерите преку борбено-штабни, специјализирани и курсеви за лидери.

Развојот ќе вклучи модернизација, обнова и доизградба на полигоните, опремата и постоечката инфраструктура.

Од 2020 година во Центарот за симулации ќе се интензивира изведувањето на обука и симулациски вежби за работа на командите и штабовите до рамниште баталјон. Во 2024 година очекуваме проекција за целосно покривање на потребите за обука на персоналот на ВС.

Цел 43. Изработка на нормативни акти за обука

За остварување и реализација на обуката ќе се изврши ажурирање на нормативните акти за обука, со што ќе се подобри планирањето, менаџирањето, реализацијата, контролата и оценувањето на процесот на обуката во ВС.

За остварување на оваа цел:

- секоја календарска година ќе се изработува директива за изведување индивидуална обука на припадниците на ВС и колективна обука на единиците во ВС. Таа ќе ги поврзе ажурираните повеќегодишни планови за обука за сите баталјони, овозможувајќи да се планираат ресурсите и реализацијата на колективната обука ;
- ќе се продолжи со изработка и ревидирање на правилата и упатствата за обука;
- ќе се ревидираат плановите и програмите за обука и
- ќе се изработи план и програма за обука на резервните сили по усвојувањето на концептот за резервни сили во 2021 година.

Цел 44. Развој на инфраструктура и капацитети за обука

Инфраструктурата и капацитетите за обука се еден од основните предуслови за квалитетна и ефикасна обука, нивното ефективно менаџирање ќе обезбеди поддршка на обуката со цел исполнување на мисиите и задачите на ВС. Осовременувањето на капацитетите за обука во периодот 2019-2028 ќе се планираат по следниот приоритет:

- развој на армискиот полигон (АП) „Криволак“ кој ќе вклучи модернизација, обнова и доизградба на полигоните, опремата и постоечката инфраструктура, поконкретно подобрување на основната инфраструктура, на капацитетите за сместување, уредување на стрелиштата и развој на нови содржини во согласност со мисиите на ВС и потребите на Алијансата и стратешките партнери, обележување, оградување и обезбедување на критичните места на АП Криволак, поставување на техничко

обезбедување, поправка и подобрување на носивоста–статиката на постоечките пристапни мостови до АП „Криволак“ и други придружни капацитети и инфраструктурни содржини. Во овој план за модернизација ќе се вклучат и подобрувањата на полигонот за да се овозможат извршувања на маневри и вежби со боеви гаѓања до ниво на ЛПБГ, со цел да се достигне потребното ниво на подготвеност за нејзино распоредување;

- во 2019 година ќе се изработи проект и динамичен план за осовременување на стрелиштата;
- до крајот на 2019 година ќе се изработи проект и ќе се изготви динамичен план за осовременување на полигоните за тактичка обука и обука за учество во НАТО-предводени операции и мисии во касарните каде што се разместени командите на баталјони;
- до крајот на 2022 година ќе се изгради современ спортски центар во касарната „Гоце Делчев“ во Скопје и ќе се изработи динамичен план за уредување на спортските капацитети во касарните каде што се разместени командите на баталјони;
- до крајот 2024 година ќе се заврши започнатата реконструкција на Центарот за обука во зимски услови на Попова Шапка.
- Комбинираните и здружени вежби со боеви гаѓања за сите единици и наменски сили ќе бидат изведувани на АП Криволак.

Цел 45. Форми и систем на обуката

Обуката во текот на кариерата овозможува стекнување на вештини и применети знаења, што се потребни за извршување на секоја специфична задача. Реализацијата на обуката ќе се мери преку јасно дефинирани објективни стандарди низ различни форми.

Обуката на персоналот и евалуација на степенот на обученост во МО и ВС ќе се подобрува со:

- реализација на индивидуалната и колективната обука;
- реализација на специјализирани обуки;
- обука, подготовка и оценување на декларирани единици;
- изучување на странски јазици и подобрување на јазичните вештини;
- обука и оспособување на летечкиот персонал.

Паралелно со опремувањето на ВС со современа софистицирана опрема ќе се изврши ревидирање на постоечките планови и програми за обука.

Со цел создавање квалитетен и обучен персонал кој ќе одговори на современите предизвици, а во насока на успешна реализација на работните обврски и задачи, разбирање на институциите од областа на одбраната, правните рамки и ефективните/ефикасните работни процедури, континуирано ќе се спроведуваат стручно-специјализирани обуки кои се планираат и се дел од годишен план во согласност со искажаните потреби на ГШ на ВС и ОЕ на МО.

За континуитет во изведувањето на обуката во наредниот период ќе се продолжи со имплементација на научените лекции од мисиите во странство, операциите и вежбите, како и со унапредувањето на ефикасноста на процесот на обуката.

Цел 46. Изучување на странски јазици и подобрување на јазичните вештини

Унапредувањето на квалитетот на јазичната обука е приоритет на МО и ВС, во насока на зголемување на нивото на познавање на странски јазици на вработените, преку осовременување на наставните програми, континуирана обука на наставниот кадар и воведување на современи методи на настава и учење.

Тежиште во изучувањето на странските јазици ќе биде на изучувањето на англискиот јазик, а според потребите ќе се изучуваат и други странски јазици.

Ќе се продолжи со изучување на странските јазици во земјата и во странство. Јазичната обука во земјата ќе се реализира на ВА, во Центарот за странски јазици, а по потреба и во други образовни институции. Јазичната обука во странство ќе се реализира на билатерална, на регионална и на мултилатерална основа, главно во земјите од англиско говорно подрачје.

Нивото на познавање на англискиот јазик во МО и во иднина ќе го утврдуваат СТАНАГ-тимот и Центарот за изучување на странски јазици. Целните групи за обука и тестирање се определени со Планот и распоредот за обука и тестирање за владеење со англискиот јазик.

За утврдување на нивото на познавање на други странски јазици ќе се користат услугите на други образовни институции, надлежни за спроведување на тестирања.

Цел 47. Обука, подготовка и оценување на декларирани единици

Во согласност со определбата на државата за декларирање на единици на ВС во НАТО-базенот на сили, ќе се продолжи со обуката, подготовката и оценувањето на декларирани единици во согласност со планот за достигнување на крајна оперативна способност за учество во НАТО-водени операции и мисии.

Наша намера е забрзано прифаќање на ОСС E&F концептот како национален и негово применување во евалуацијата и оценувањето на сите одбранбени способности и капацитети, со цел да може да се премине целосно на НАТО-стандардите за оценување, веднаш по полноправното членство на земјата во Алијансата.

Цел 48. Планирање и реализација на вежби

Во согласност со потребите за развој и одржување на соодветни способности и капацитети на идната структура на сили 2028, почнувајќи од 2019 година ќе се развијат двегодишни планови за НАТО и други вежби во државата и во странство и систем за евалуација и процена на постигнатото ниво на способност.

По остварување на полноправно членство во НАТО со хармонизација на процесот на национално и НАТО-одбранбено планирање, планирањето и учеството на вежби ќе биде во целосна согласност со остварување на приоритетните способности и капацитети кои ќе произлезат од целите на способности на сили за соодветно учество во НАТО-водени операции.

IX. ЛОГИСТИЧКА ПОДДРШКА

Системот за логистичка поддршка се спроведува во согласност со постојниот Концепт за логистичка поддршка на одбраната на државата, кој е во фаза на ревизија во поддршка на новата структура на силите и соодветната организација на логистиката. Во досегашната реализација на логистичката поддршка констатирани се одредени недостатоци од областа на нормативното доуредување, организацијата и структурирањето на логистичките капацитети, набавките, одржувањето, медицинската поддршка, застарената и вишок опрема и објекти.

За надминување на уочените слабости за потребите на ВС и МО ќе се развива интегрирана логистичка поддршка која ќе ги вклучува основните, дополнителните и помошните логистички функции.

Врвен приоритет е логистички да се обезбедат способностите на распоредливите сили за НАТО-водени операции и мисии и други меѓународни мисии надвор од државата. Истовремено, со имплементација на новиот концепт логистичката поддршка ќе обезбеди неопходни услови за живот и работа и извршување на мисиите и задачите на командите и единиците на ВС на Република Северна Македонија. Со воведувањето на органската логистичка поддршка ќе се делегираат конкретни одговорности на командантите на единиците во организација и реализација на логистичката поддршка.

Цел 49. Подобрвање и нормативно доуредување на системот за логистичка поддршка.

Во првата половина на 2019 година ќе се изработи и ќе се усвои нов концепт за логистичка поддршка на одбраната на Република Северна Македонија, со кој ќе се воведат органска логистичка поддршка за сите единици на ВС, а медицинската поддршка за ВС ќе се реализира и ќе се развива во согласност со новиот концепт за медицинска поддршка на единиците на ВС и новата структура на ВС.

Логистичката поддршка од I и II-ниво ќе ја реализираат логистичките елементи кои ќе бидат составен дел на борбените единици и единиците за борбена поддршка. Логистичката бригада ќе се трансформира во логистичка база и ќе обезбедува III ниво на логистичка поддршка за единиците на ВС и II ниво на логистичка поддршка за единиците во гарнизон Скопје.

Логистичкиот информатички систем ќе продолжи да се развива до неговото конечно ставање во функција по посебен план, со утврдени активности и динамика.

Во согласност со Концептот за националниот елемент за поддршка ќе се изврши развој и операционализација на логистичката поддршка за непосредна поддршка и опстојување на единиците упатени во операции и мисии предводени од НАТО и од ЕУ. Логистичката поддршка за мисиите на ВС надвор од државата ќе се спроведува со политиките и принципите на НАТО. Логистичкиот персонал и понатаму ќе се оспособува и ќе се извежува во согласност со процедурите и стандардите на НАТО.¹²

Логистичката поддршка за единиците на ВС распоредени во мисии надвор од државата ќе се врши според склучени билатерални, односно мултилатерални договори, користење на ресурси од

---

¹² Ефикасноста и ефективноста на НЕП ќе биде соодветно проценет за секое идно распоредување зависно од типот на операција/мисија, раздалеченоста, големината на единицата и времетраењето.

земјата-домаќин и сопствени резерви на сите класи на снабдување на материјали, како и согледување на опции за потпишување на договори и меморандуми со НАТО-агенции и иницијативи, со цел воспоставување на механизми за стратегиски транспорт и национална поддршка на единиците на ВС во операциите во странство.

Досегашната поддршка од земјата-домаќин за КФОР ќе продолжи преку воспоставениот систем, а во 2019 година ќе се започне со изработка на концепт за поддршка од земјата-домаќин, во согласност со НАТО-побарувањата, политики и изработка на каталог на способности за развој на база на податоци и идентификување на главните копнени и железнички патни комуникации и аеродроми за да се овозможи прием на натамошно движењето на сојузнички сили.

По извршената трансформација на логистичката бригада во логистичка база, како и со донесување на Концептот за логистичка поддршка на одбраната, концептот за медицинска поддршка на единиците на ВС и ставање на логистичкиот информативен систем во функција, до 2021 година ќе се постигне потполна оперативна логистичка поддршка.

Со развивањето и операционализација на логистичката поддршка на единиците на ВС упатени во операции предводени од НАТО и обезбедувањето на механизмите за логистичка поддршка во согласност со концептот за НЕП ќе се обезбеди планираната одржливост на единиците на ВС.

Со развојот на концептот за поддршка од земјата-домаќин, до 2020 година ќе се создадат потполни услови за реализација на поддршката од земјата-домаќин за потребите на сојузничките сили.

Цел 50. Подобрување на системот за набавки на материјали и услуги

Набавките на МТС и услуги ќе се вршат според позитивните законски прописи на Република Северна Македонија за јавни набавки и набавки во областа на одбраната и безбедноста.

За реализација на набавките ќе се изработат соодветни процедури и интерни упатства за постапување на сите субјекти вклучени во процесот на набавките. За подобрување на ефикасноста и ефективноста на процесот на набавките ќе се преземат мерки за спроведување на плановите за набавки во роковите кои се одредени во согласност со наведените закони кои треба да се усвојат во првата половина на 2019 година.

До почетокот на 2020 година ќе се утврдат стандарди и приоритети за набавка, минимално и оптимално ниво на резерви по сите класи на снабдување и есенцијални потреби за оперативна логистичка поддршка. Дополнително, ќе се подобри планирањето, ќе се прошири палетата и содржината на рамковни договори и ќе се операционализираат аквизициските постапки. Притоа, приоритет на набавките ќе се даде на логистичка поддршка на декларирани единици, односно поддршка во остварување на целите на способности. Со реализација на наведените активности ќе се обезбеди потполна реализација на набавките на материјали за потребите на единиците на ВС.

Цел 51. Подобрување на одржувањето на опремата и МТС

Одржувањето на опремата и МТС ќе се подобри со обезбедување на резервни делови со склучување на рамковни спогодби за единиците на ВС за ситни поправки и ремонт, додека во Техничкиот ремонтен центар во Скопје ќе се обезбедат резервни делови за среден, како и за генерален ремонт за одредени МТС. Поправките ќе се вршат со сопствени сили и средства во капацитетите на ВС, а за воената опрема за кои ВС нема капацитети, со користење на договори со

цивилни претпријатија. Снабдувањето и управувањето со резервните делови ќе биде организирано и управувано после ставање во оперативна употреба на логистичко-информатички систем (ЛИС). Приоритети во одржувањето ќе се дадат на опремата од декларирани единици и МТС за обезбедување на основни услови за живот и работа во единиците на ВС.

Со подобрувањето на снабдувањето со резервни делови за лесен и среден ремонт и операционализација на новата структура за техничко одржување на МТС во периодот од 2020 до 2023 година ќе се зголеми степенот на исправност на потребното ниво.

Цел 52. Ослободување од застарена и вишок воена опрема и неперспективни вооружени системи

Во моментот се ревидира Прегледот на застарена, неперспективна опрема и вишок на вооружување, како и неперспективни вооружени системи, кој финално ќе се утврди на почетокот на 2019 година. По консолидирање на Прегледот ќе се отпочне со реализација на Планот за ослободување кој според утврдената процедура претходно треба да биде одобрен од Владата. Прегледот ќе ги детектира можните опции за ослободување, начинот и постапката, временската рамка и очекуваните финансиски импликации. Моментално се препознаваат четири форми на ослободување и тоа: пренамена и пренесување во владение на други државни институции во согласност со потребите; продажба или донација; онеспособување и изложување како експонати и уништување.

За избегнување на дополнителни трошоци при ослободувањето од неперспективното вооружување и опрема, при идните аквизициски проекти, односно при спроведување на идните набавки на вооружени системи и опрема, ослободувањето од истите ќе биде планирано во рамки на проектираниот животен циклус во согласност со упатството за аквизиција.

Цел 53. Кодифицирање на класи на материјали

Процесот на кодифицирање на опремата и на резервните делови во ВС ќе продолжи во континуитет, почнувајќи од 2019 година по обезбедувањето на договор за превентивно и адаптивно одржување на софтверот за кодифицирање – BULCODE.

Со цел да се овозможи размена на податоци за производитите, како и пристап до кодифицирани податоци за истите, инкорпорирани во НАТО-системот за кодификација, аплицирајќи со неопходни подготовки за завршно тестирање од страна на NSPA/NATO за кодификациска способност ниво TIER 2, треба да станеме членка во НАТО-комитетот за кодификација „АС 135“.

Со процесот на опремување и модернизација ќе се изврши кодифицирање на сите класи на материјали, со што ќе се создадат услови за поквалитетна логистичка поддршка во ВС.

Цел 54. Избор на стратешки партнер за одржување на воздухопловите

До крајот на 2019 година ќе се направи процена на можностите за стратешко партнерство со изведувачи за долгорочна логистичка поддршка на воздухопловната компонента на ВС.

Министерството за одбрана ќе избере соодветен давател/вршител на услуги (стратешки партнер) за воздухопловно-техничка поддршка (снабдување и одржување), најдоцна до средината

на 2020 година, при што ќе бидат дефинирани деталите за потребното одржување на воздухопловната компонента, во согласност со одредбите на СОП 2018.

Цел 55. Дивестирање на несуштинските дејности

За унапредување на логистичката поддршка и за унапредување на севкупните работни процеси во МО и ВС ќе се отпочне со дивестирање на несуштинските дејности. Според заклучоците од функционалната анализа, утврдена е потреба од дивестирање на несуштински дејности кои се однесуваат на исхраната, на угостителските и сместувачките услуги, одржувањето на хигиена, физичко обезбедување, тековно одржување на објекти и инфраструктура. Со ослободување од овие несуштински функции за одбраната ќе се овозможи и намалување, односно соодветна распределба на персоналот и подобра организација за извршување на основните функции.

Во тек е евалуација на предлог-моделите за дивестирање кои одат во правец на пренесување на несуштинските дејности на јавно претпријатие, јавно приватно партнерство, давање под концесија или друго договорно решение.

Одлуката за утврдување на најприфатлив модел и формално отпочнување на процесот на дивестирање се очекува да се донесе и да се спроведе во 2019 година.

Х. ОДБРАНБЕНИ КОМПЛЕКСИ, ОБЈЕКТИ, ИНСТАЛАЦИИ И ИНФРАСТРУКТУРА (ИНФРАСТРУКТУРА)

Во согласност со анализите спроведени во СОП 2018 утврдено е дека располагаме со одбранбена инфраструктура која повеќекратно ги надминува нашите потреби. Со цел да ја подобриме состојбата, неопходно е економично решение во согласност со идните потреби и визија за инфраструктурен развој и одржување за повеќе од 20 години. Во таа насока, до јуни 2019 година, ќе извршиме детаљна анализа на постоечката инфраструктура, која ќе ги земе предвид локацијата, потребите, улогата, одговорностите, употребата, управувањето, моменталната состојба и потребите од реновирање. Во истата ќе бидат вклучени и идните можни потреби од инфраструктура за поддршка на земјата-домаќин, сместување, одржување, вежбање и поддршка на други регионални военоодбранбени сили на територијата на државата и можности за алтернативно користење на вишокот на инфраструктура.

Анализата ќе вклучува јасна стратегија и визија за идните потреби на одбраната и ВС со препораки за задржување на клучните одбранбени комплекси, објекти, инсталации и инфраструктура, предвидени да се користат на долг рок, можно консолидирање на единиците на ВС на помалку локации и ослободување од вишокот објекти и имот.

Прв чекор во тој правец е утврдување на мирновременските локации за преместување на единиците и командите на ВС и на објектите од значење за одбраната.

Цел 56. Унапредување на одржувањето и управувањето со објектите и инфраструктурата на МО и ВС

Унапредување на одржувањето и управувањето со објектите и инфраструктурата на МО и ВС ќе се реализира преку унапредување на системот за управување со објектите, комплексите и инфраструктурата (инфраструктура) (категоризација, дивестирање, стандардизација и изготвување урбанистичко-планска документација), донесување инвестициска програма за постоечките објекти и инфраструктура, утврдување алтернативен став за решавање на станбеното прашање за припадниците на ВС и предвидување и развивање на мобилна компонента за идни потреби.

Неопходно е да се изврши категоризација и соодветно долгорочно планирање за користење и одржување на објектите во сопственост на МО, како и на објектите за поддршка, (Домот на ВС и кантините, Воениот музеј), објектите за обука и образование (ВА, Ц.Крузел Центарот, PARC), како и објектите во поддршка на НАТО и сојузнички активности. За наведените капацитети неопходно е да се изработи долгорочен план за редовно одржување и инвестициска програма.

Цел 57. Утврдување на потреби од објектите и инфраструктурата за функционирање на ВС

Во согласност со новата формација, ВС ја утврдија проекцијата за идно користење на објектите и инфраструктурата на среден и на долг рок.

Објектите, локациите и инфраструктурата кои ќе се користат до 2025 година ги опфаќа:

- касарните „Илинден“ и „Гоце Делчев“ во Скопје, „Н.Х. Страшо Пинџур“, и „Чојлија“ во општина Петровец, касарна „Ѓорче Петров“ во Ѓорче Петров, „Боро Менков“ во општина Куманово, „Јане Сандански“ во општина Штип, „Алекса Демниевски-Бауман“ во општина Велес, „Кузман Јосифовски-Питу“ во општина Тетово, „Чеде Филиповски-Даме“ во општина Кичево и „Мирче Ацев“ во општина Прилеп и касарната „Криволак“ со останатите придружни капацитети или на други нови локации надвор од населени места;
- – објектите на МО и ГШ во Скопје, Военемедицинскиот центар, Центарот за обука и дресура на кучиња, центри за обука во Пепелиште, центарот за обука во зимски услови „Попова Шапка“, за обука на вода во Охрид, техничко-ремонтниот центар, како и Центарот за секундарни суровини и караулата Радожда;
- магацински комплекси во Еребино, Челопеци, Кукол, Дренов Дол, Отовица, Криволак, Проевце и Криви Дол;
- издвоени објекти на Солунска Глава, Водно, Плачковица, Чавка и Фурка;
- објекти за рехабилитација и одмор на припадниците на ВС – Автокамп „Св.Наум“ – Охрид, Автокамп „Дојран“ и „Попова Шапка“;
- стрелишта и останати објекти за други намени.

Посебно внимание ќе се посвети на тековното и инвестициско одржување на АП Криволак, преку унапредување и надградување на неговите содржини и капацитети, со цел поддршка на обуката на национални, регионални и сојузнички воени формации и на Регионалниот центар за односи со јавноста како единствен ПЗМ тренинг-центар во државата сертифициран од НАТО.

Во меѓународен контекст од особено внимание ќе биде и воспоставувањето и натамошното одржување на Командата на SEEBRIG во Куманово, како и обезбедување на сместувачки капацитети за вработените и нивните семејства.

Во функција на унапредување на животниот стандард на вработените во МО и ВС ќе се утврдат долгорочни проекции за решавање на станбеното прашање.

На долг рок за повеќе од 20 години ќе се утврди проекција за консолидирање на единиците на ВС на локации надвор од населени места, со што би се задржале начелата за употреба на единиците.

Исто така, за потребите на привремените состави на наменските армиски сили ќе се направи процена за можно развивање на мобилна инфраструктурна компонента, заради флексибилно повеќенаменско користење при операции, обуки и вежби.

XI. ПЛАН ЗА МОДЕРНИЗАЦИЈА И ОПРЕМУВАЊЕ НА ВООРУЖЕНИТЕ СИЛИ

Модернизацијата и опремувањето како суштински процес во трансформацијата на ВС е од клучно значење за доизградба на постоечките и за развивање на нови способности и капацитети. Воспоставување на нова структура и прегрупирање на персоналот без модернизирање и опремување со нови вооружени системи и потребна опрема, само по себе не го заокружуваат процесот на целосна трансформација.

Заради ограничените финансиски ресурси, замената на постоечкото вооружување и вооружени системи и опрема ќе се реализира во согласност со јасно изразените приоритети и динамиката на аквизиција. Највисок приоритет за опремување и модернизација се декларираните единици за учество во НАТО-водени операции и мисии.

Во рамки на највисокиот приоритет, есенцијални проекти се:

1. Лесни оклопни возила (ЛОВ) на тркала за: транспорт и огнена поддршка, командување, извидување, извлекување и медицинска поддршка. Тоа ќе бидат модулари платформи кои овозможуваат понатамошни надградби и модернизација. Предвидено е дел од ЛОВ да имаат и способности за противоклопна борба.
2. Тактички комуникациски системи.
3. Инженериски машини и опрема.
4. Сајбер-одбрана.
5. Воени транспортни возила.
6. Посредна огнена поддршка.
7. АБХО-опрема и балистичка заштита.
8. ИРНОЦ-способности и
9. Опрема за интеграција на основните комуникациски мрежи и услуги.

Севкупниот процес на модернизацијата и опремувањето ќе се оствари со извршување на одбранбениот буџет кој до 2024 година треба да достигне 2% од БДП и со аквизициска асистенција со стратешките партнери преку разни програми усогласени со нашите приоритети и потреби. Процесот ќе се одвива во три фазни периоди, и тоа: прв период 2019-2024, вториот период 2025-2028 и третиот период по 2028 година.

Според нашите согледувања и процени во рамките на базенот на декларирани единици, ЛПБГ ќе биде наш прв приоритет за опремување и модернизација во периодот 2019-2024, а во периодот 2025-2028 еден лпб. Според утврдените планови ЛПБГ и лпб ќе се опремуваат со: ЛОВ на тркала, со што единиците ќе ги подобрат своите способности за распоредливост, тактичка преносливост, мобилност, маневар, заштита на персоналот и зголемување на огнената моќ на единиците, неборбени теренски возила, со што ќе се подобрат способностите за мобилност и маневар на единиците, побрзо снабдување и транспорт; индивидуални и колективни капацитети и способности за заштита од нуклеарно, хемиско и биолошко (НХБ) оружје и развој на капацитети за радиолошко, хемиско и биолошко (РХБ) извидување; потоа, заштитна балистичка опрема; артилериски орудија, со што ќе овозможи огнена поддршка на најмногу до 20 километри;

модернизација, опремување и развој на капацитетите за разузнавање, набљудување, наведување и извидување.

Бр.	Назив на проектот	Количина	Временска рамка	Приближно во милиони евра	Приоритет
1	2	3	4	5	6
1.	Лесни оклопни возила на тркала	151 98	2019-2024 2025-2028	151 98	1 (ЛПБГ) мпб
2.	Артилериски орудиија 105 мм	18	2021-2023	6.4	1 (ЛПБГ)
3.	Средства и опрема за АБХО		2019-2028	10.8	1 (ЛПБГ) 2 (ВС)
4.	Неборбени моторни возила ¹³	44 105	2019-2021 2022-2023	4.3 10.7	во тек 1 (ЛПБГ)
5.	Инженериски машини		2019-2020 2025-2028	3.1 4,4	во тек 1 (ЛПБГ)
6.	ПВО батерија со многу мал дострел (VSHORAD)		2021-2024 2025-2028	20 30	1 ЛПБГ 2
7.	Муниција за пешадиско вооружување 5,56 мм	4 б/к	2020-2024	0.5	1 ЛПБГ
8.	Муниција за хаубица 105 мм	6 б/к	2022-2023	1.1	1 ЛПБГ
9.	Муниција за вооружување на лесни оклопни возила	4 б/к	2022-2023	2.6	1ЛПБГ
10.	Специјална опрема и возила за специјални сили		2019-2023	18.4	1 Дек. е-ци
11.	Опрема за воена полиција		2019-2024	14.5	1 Дек. е-ци
12.	Експлозивни средства и заштитна опрема		2020-2028	1.6	1 Дек. е-ци
13.	Тактички комуникациски системи		2019-2028	15.3	1

¹³ Неборбени м/в за пополнување на декларирани единици (44), како и 105 за обновување на неперспективните м/в.

	Сајбер-одбрана		2019-2020	7.4	2
	Опрема за интегрирање на комуникациски мрежи и услуги		2019-2028	31.6	2
14.	Ремонт на повеќенаменски транспортен хеликоптер ¹⁴	2	2020-2021	6	1
15.	Балистичка заштитна опрема	6850	2019-2028	4.5	1
16.	Пешадиско вооружување		2020-2023	0.8	1
17.	Набавка повеќенаменски транспортен хеликоптер ¹⁵		2024-2028	216	2
18.	ИРНОЦ-архитектура и способности		2020-2028	30.8	2
19.	Логистичка опрема за дек.е-ци		2021-2022	2.2	2
20.	Капацитети и средства за обука ¹⁶		2019-2028	7	2
ВКУПНО			2019-2028	699 ¹⁷	

Комплементарно, во правец на унапредување на интероперабилноста на декларираните единици ќе се продолжи со започнатите активности на конверзијата на калибарот на лесното пешадиско вооружување со воведување на пешадиско вооружување со калибар 5.56 мм до крајот на 2025 година. Во согласност со повеќегодишниот план, се очекува испораката за опремување на единица на ниво баталјон (во состав на ЛПБГ), да започне во 2023 година.

Дополнително, приоритет во опремување со истиот калибар ќе имаат единиците на ВС кои во својот состав имаат декларирани единици и состави. При воведувањето на новото вооружување во оперативна употреба, а во поддршка на борбената готовност на единиците, до крајот на 2024 година предвидена е и набавка на потребните количини на муниција 5,56 мм.

Главното начело на кое ќе се потпира процесот на модернизацијата и опремувањето е начелото на постепено воведување. Тоа подразбира дека паралелно со воведувањето во употреба на новата опрема и системи во приоритетните единици, ќе се ослободуваме од старите системи и опрема. Оние кои се во најдобра кондиција ќе се прераспределат во единиците кои не се приоритет за опремување во наведениот временски период, сè до нивна конечна замена со нова опрема и системи. Процесот на аквизиција со новото вооружување и опрема, односно опремувањето и модернизација, ќе го опфати целиот животен циклус.

¹⁴ Меѓуремонтен век на 2 „Ми-8МТ“ истекува во јануари 2019 година.

¹⁵ Дополнителна одлука за ремонт или набавка на постоечките транспортни хеликоптери (една година пред истекување на ресурсите за летање).

¹⁶ Инфраструктурно унапредување на АП „Криволак“ и на останатите капацитети и средства за обука.

¹⁷ Процентите износи се со вклучени трошоци за царина и ДДВ. Процентите износи на проектите се добиени врз основа на податоци кои се достапни во моментот на изработка на ДПРОС 2019-2028, односно ориентирни износи.

XII. БУЏЕТ НА ОДБРАНАТА

За потребите на Министерството за одбрана, во делот на изработка на Долгорочниот план за развој на одбранбени способности 2019–2028 година (ДПРОС), Министерството за финансии изработи долгорочна проекција на бруто-домашниот производ (БДП) за период од 10 години, односно за периодот 2019–2028 година.

Министерството за финансии потенцира дека во периодот после 2021 година, со подготвување на среднорочните фискални стратегии, проекциите во овој период можно е да претрпат измени за да ги одразат пореално очекуваните макроекономски движења во меѓународното окружување и економските мерки и политики кои ќе бидат планирани/спроведени во земјата. Не се очекува евентуалните измени да доведат до поголеми промени во проекцијата на БДП.

Врз основа на проектираниот БДП во наредниот десетгодишен период, МО изработи проекција на буџетот за периодот 2019–2028 година и проценти на издвојување од БДП за потребите на МО, за истиот период.

Во согласност со СОП 2018, процентот од БДП за издвојување за буџетот на одбраната ќе се зголемува за 0,2 процентни поени годишно, со цел да се исполнат заложбите за издвојување на 2% од БДП за одбраната до 2024 година.

Вака утврдените финансиски средства ќе бидат основа за финансирање на: утврдените мисии, задачи и активности утврдени во ДПРОС, проектираната организациско-формациска структура на МО и ВС, преземените меѓународни обврски за учество во операции и мисии, преземените обврски за исполнување на партнерски цели со НАТО-алијансата, потребите за опремување и модернизација на ВС и досегашните искуства во оваа област.

Во табелата е дадена проекцијата на буџетот на одбраната за периодот 2019–2028 година и процент на издвојување од БДП.

РБ	ОПИС	ГОДИНИ									
		2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
1	Реална стапка раст на БДП(МФ)	3.2	4.0	5.0	3.4	3.3	3.3	3.2	3.2	3.2	3.2
2	Инфлација (%) (МФ)	2.0	2.0	2.2	1.8	1.8	1.8	1.7	1.7	1.7	1.7
3	БДП (мил. ден.) - МФ	695,717	740,911	792,737	834,445	877,497	922,771	968,489	1,016,472	1,066,832	1,119,687
4	Процент од БДП	1.19	1.39	1.59	1.79	1.99	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0
5	Буџет на МО(мил.ден)	8,311	10,333	12,641	14,975	17,503	18,455	19,370	20,329	21,337	22,394
6	Буџет на МО (во мил.евра)	135	168	206	243	285	300	315	331	347	364
7.	Опремување и Модер. во мил. евра	23	34	54	67	83	79	82	87	92	98
8.	ОиМ (%)	17	20	26	27	29	26	26	26	27	27

Врз основа на проекциите и регулативата за повеќегодишно планирање, програмирање, буџетирање и извршување, МО ќе развие програми и проекти за развој на одбранбените способности и класификација на трошоците во согласност со НАТО-методологијата на трошоци за: персонал, операции и оддржување, како и за опремување и модернизација.

XIII. ЗАКЛУЧОЦИ

Долгорочниот план за развој на одбранбените способности 2019–2028 година е национален документ кој ги разработува и операционализира заклучоците од СОП 2018 и го насочува развојот на одбранбените капацитетите и способностите на МО и ВС во рамките на реалните можности.

Развојот на одбранбените способности и капацитети ќе им овозможат на нашите вооружени сили услови за учество во широк спектар на операции за одбрана на државата, јакнење на регионалната и на глобалната безбедност и стабилност и поддршка на цивилните власти и на граѓаните.

Според искуството и веќе воспоставените процедури од повеќе земји-членки на НАТО, долгорочното планирање во одбраната се однесува на период од најмалку 30 години. Имено, ДПРОС претставува само една декада од долгорочното планирање во одбраната. Истиот значи фокусирање на развојот и модернизацијата на капацитетите кои можат да бидат предмет на побарување во рамките на идните цели на способности на НАТО, одобрени од министрите за одбрана на Алијансата.

Со ДПРОС 2019–2028 ќе се обезбеди:

1. Остварување на стратегиските цели, на одбранбените мисии и долгорочен развој на цели на способности преку хармонизиран трансфер на национално во НАТО-одбранбено планирање, вклучувајќи ги потребите за стандардизација, интероперабилност и интеграција.
2. Реорганизација и трансформација на МО, со што ќе се овозможи исполнување на уставните надлежности во областа на одбраната преку поефикасни и поефективни работни процеси.
3. Трансформација на ВС во флексибилна армија со нова структура и намалена бројна состојба, нова логистичка организација за поддршка на единиците и командите на ВС дома и во операции надвор од државата, модернизирана со подобрени оперативни способности, подготвена за извршување на одбранбените мисии во согласност со Уставот, националните стратешки документи и задачите произлезени од потребите на колективната одбрана, кризниот менаџмент и кооперативната безбедност, превземајќи ги одговорностите на идна НАТО-членка.
4. Унапредување на КИС и на капацитетите за сајбер-одбрана, како и развој на способности за извидување, разузнавање, набљудување и определување на цели (ИРНОЦ)
5. Имплементација на стратегијата за УЧР и операционализација на системот за персонален менаџмент од привлекување низ задржување, соодветно водење во служба до згрижување и ослободување од должност.
6. Воспоставување на нов логистички концепт и систематичност во менаџирањето на програмите и проектите и аквизициските процеси, имајќи го предвид целиот животен циклус.
7. Рационализација и долгогодишна проекција на инфраструктурата со која располага МО и ВС.

8. Консолидирана нормативна регулатива за реуредување на надлежностите на субјектите и учесниците во одбраната и нов концепт за резерва кој ќе ја уреди службата во резервниот состав на ВС.
9. Постепена модернизација и динамична набавка на современа техничко-технолошка опрема, вооружување и вооружени системи.
10. Воспоставување на финансиски прифатлив и одржлив одбранбен сектор што ќе овозможи развој и операционализација на концептот „Идни вооружени сили 2028“.
11. Транспарентност и отчетност во водењето на процесите за рационализација и реорганизација во одбранбениот сектор, поголема вклученост на граѓанинот во одбраната,, со цел да се зајакнат институционалните капацитети за извршување на законските надлежности.
12. Со зголемување на ресурсите за одбранбено финансирање, а врз основа на НАТО-насоките, преку развој на реално буџетско планирање во линија со владината определба ќе се достигне НАТО-принципот од минимум 2% од БДП за одбрана до 2024 и минимум 20% од одбранбениот буџет наменет за набавка и модернизација на главна опрема.

Со овој план се овозможува во првата фаза на реализација 2019–2024 да се изградат основните капацитети за учество на Република Северна Македонија во колективната одбрана на НАТО, односно учество во одбранбените активности на Европската унија.

*****

Документот е изработен и усвоен во транспарентна процедура и отворен процес. Приоритетите за развојот и финансиските потреби за инвестирање се одредени низ регуларна процедура од страна на МО, усогласени од страна на Владата и потврдени со заклучок и резолуција од страна на Собранието.

За да се почитуваат и да се применуваат принципите на транспарентност и цивилна контрола, секоја промена и ажурирање на сегментите на ДПРОС 2019–2028 година или негова целосна измена ќе се одвива во согласност со процедурата предвидена во ППБИ, освен во услови на брза и непредвидлива промена во законите по безбедноста на државата.

Изразуваме огромна благодарност до сите оние кои придонесоа за изготвување на овој документ, особено до претставниците на НАТО процесот за одбранбено планирање.